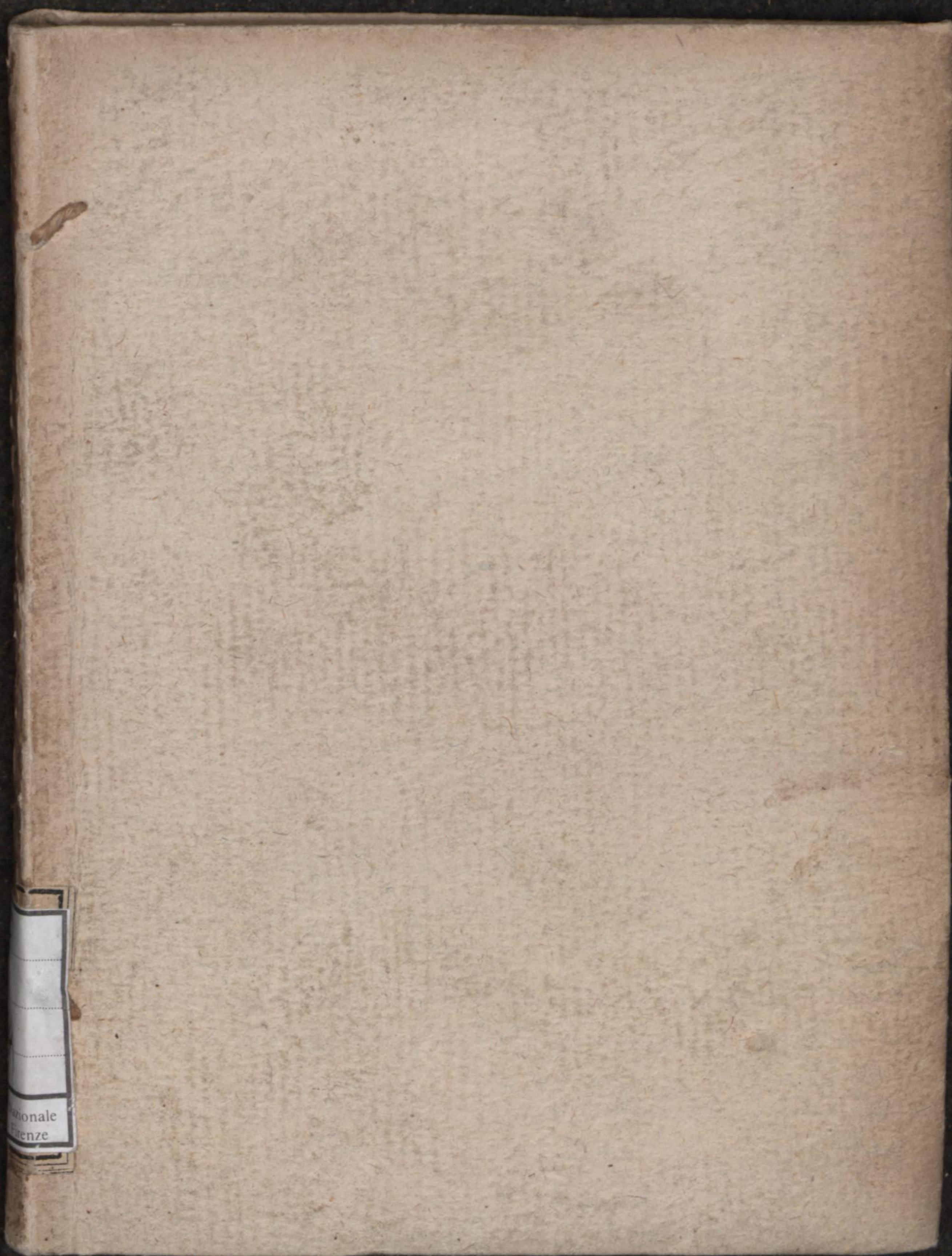
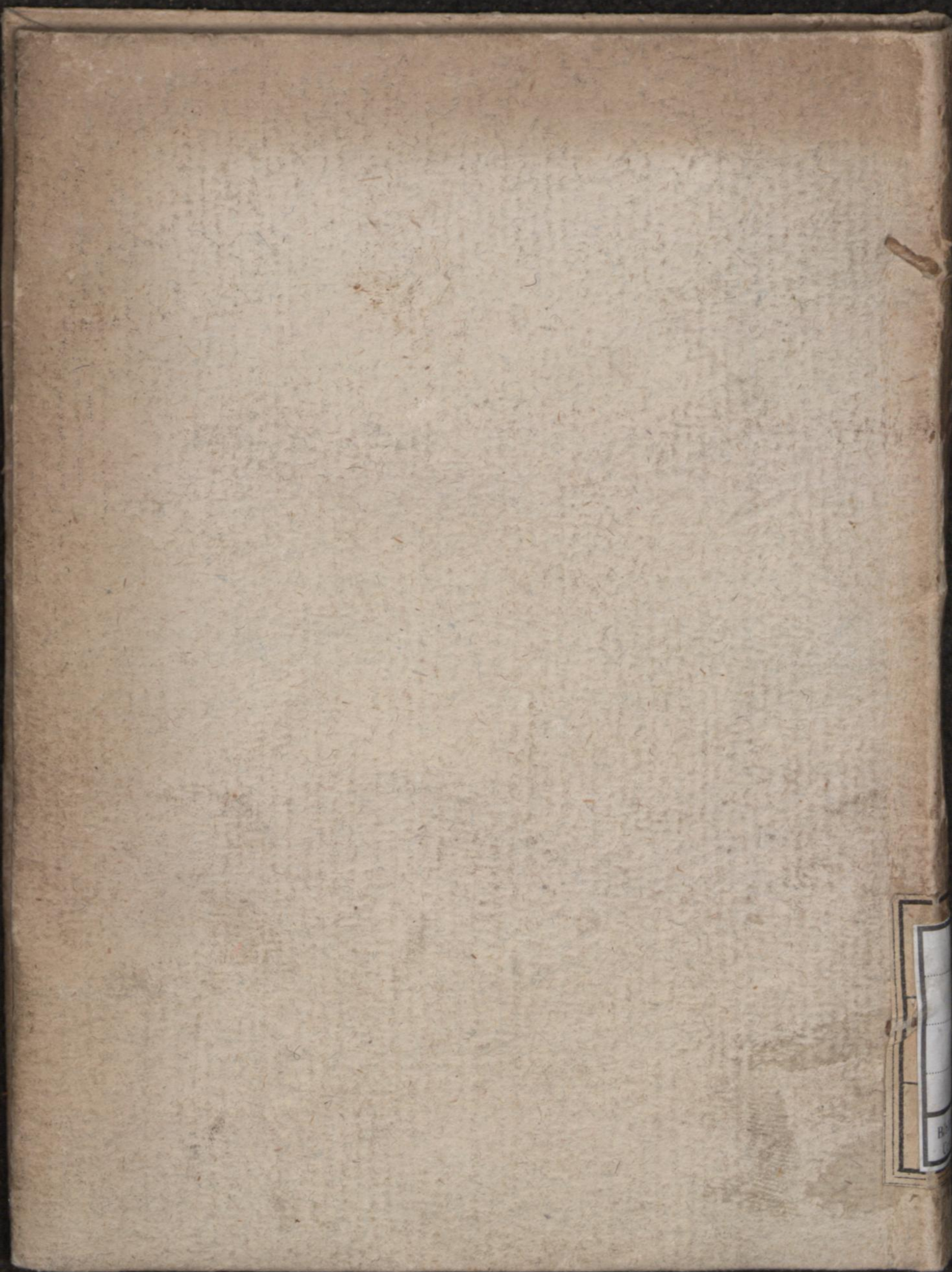
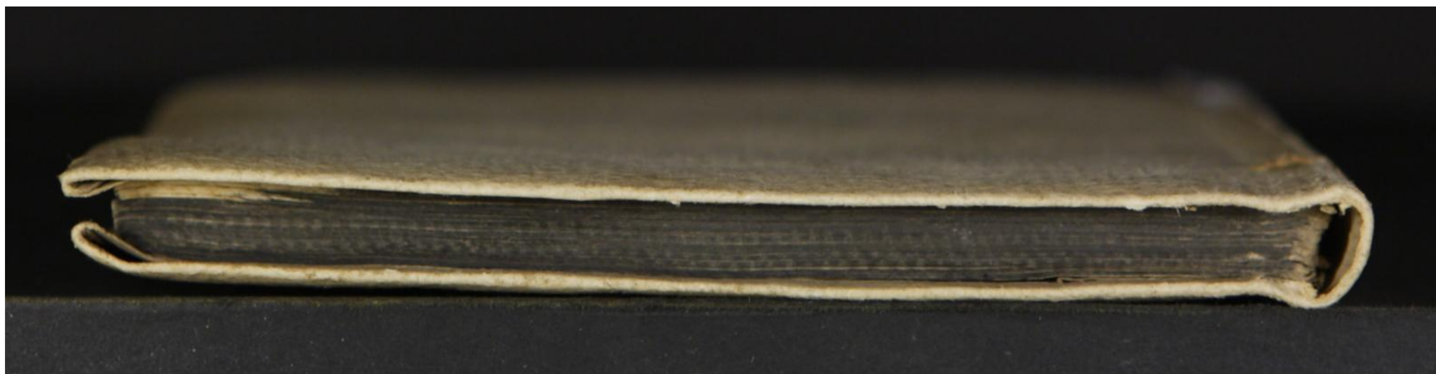
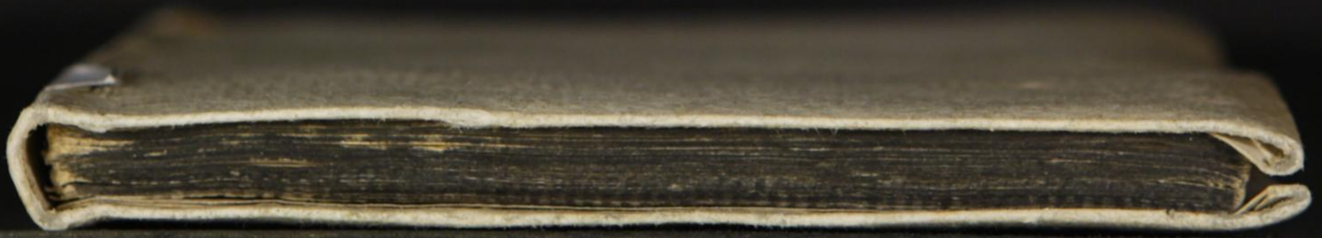

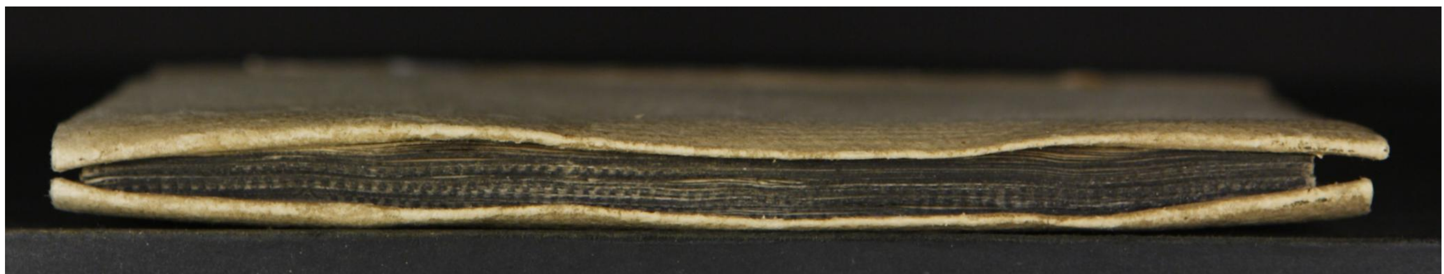
azionale
Firenze

XII· MERC· TIVAM· int. F
P
8
14
Biblioteca Nazio
Centrale - Fire

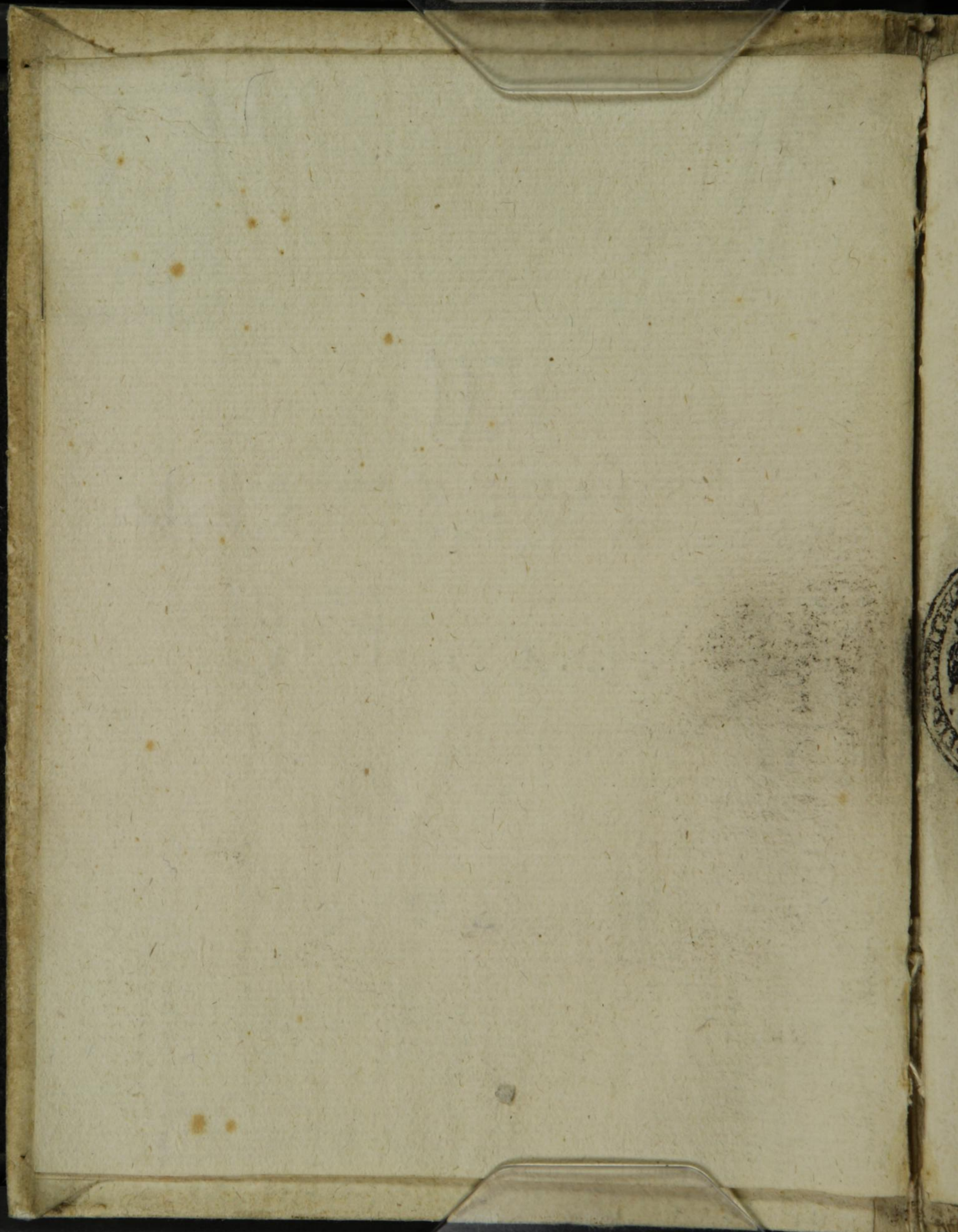

XII
MERC. TRISM.
...i . FIC

MERCVRII TRISMEGISTI LIBER DE POTESTATE ET SAPIENTIA DEI E GRAECO IN LATINVM TRADVCTVS A MARSILIO FICINO FLORENTINO AD COSMVM MEDICEM PATRIAE PATREM. PIMANDER INCIPIT.

QVM de rerum natura cogitaré:ac mētis aciem ad superna erigerem:sopitis iam corporis sẽsibus: quemadmodũ accidere solet iis: qui ob saturitatem: uel defatigationé somno grauati sunt. subito mihi uisus sum cernere quédam:immensa magnitudine corporis:qui me nomine uocans: in hũc modum clamaret. Quid est o Mercuri:quod & audire:& ĩtueri desideras? Quid est:quod discere atq; inteligere cupis? Tum ego. quisnam es inq̃? Sum inquit ille Pimander mens diuinæ potentiæ. at tu uide. quid uelis. ipse uero tibi ubiq; adero. Cupio inquam rerũ naturam discere. deumq; cognoscere. Ad hæc ille. Tua me mente conplectere: & ego te in cunctisquæ operas:erudiam. Cum hæc dixisset:mutauit formam:& uniuersa subito reuelauit. Cernebam enim inmensum quoddam spectaculũ omnia uidelicet inlumen conuersa. suaue nimium atq; iocundum:quod intuenté me mirifice oblectabat. Paulopost ũbra quædá horrenda:obliqua reuolutione:subter labebatur. in humidamq; na

opt

turam migrabat:ineffabili tum ultu exagitatam.
Inde fumus quidam manus i sonitũ erũpebat:ex
sonitu uox egrediebatur:quã ego luminis uocem
existimabã:ex hac luminis uoce:uerbũ factũ pro
diit:Verũ hoc naturæ humidæ adstãs eam fouebat
Ex humidæ autem naturæ uisceribus:sincerus ac le
uis ignis ꝓtinus euolãs:alta petiit. Aer quoq; leuis
spiritu parens:mediam regionem inter ignem & a
quam sortiebatur. Terra uero & aqua:sic inuicẽ
commixtæ iacebant:ut terræ facies aquis obruta
nusq̃ pateret·Hæc duo deinde cõmota sunt a spi
ritali uerbo:quod eis superferebatur:aures eorũ
circunsonans. Tunc Pimander ait. Aduertis qd si
bi hæc uisio uelit? Cognoscam inq̃. Ait ergo Pimã
der. Lumẽ illud ego sum mẽs deus tuus:antiquor
q̃ natura humida:quæ ex umbra effulsit. Mentis
uero germẽ uerbum lucens dei filiũ. Quid ergo ĩ
quã? Sic ĩquit. Cogita:quod ĩ te uidet & audit uer
bum domini.mens autem pater deus. Neq; enim
distant adinuicẽ:horum unio uite est. TRISME
GISTVS. Gratias habeo tibi PIMANDER. Ve
rum ĩ primis meditare lumẽ:atq; cognosce. TRIS
ME. Hæc ubi dicta sunt:diu illum oraui:ut eius ĩ
deam ad me conuerteret. Quod cum ille fecisset:
repente ꝓspicio mea ĩ mente lucem uiribus innu
meris existentem:ornatũ sine termino ignem:ui ĩ
gẽti circũseptũ:& ĩ ipsa stabilitate dominãtẽ. Hæc
ipse ꝓcepi ꝑ Pimãdri uerbũ:q me stupor attonitũ.

sic iter℞ affatus est. Vidisti i mēte primā speciē infi
nito īperio præualētē? Eiusmodi quædam mihi
Pimāder. At ego illi. Elemēta natur̄ ūđ manarūt?
PIMANDER. Ex uolūtate dei: quæ uerbū cōple
xa pulchrūq; ītuita mūdū: ad eius exēplar reliqua
sui ipsius elemētis uitalibusq; seminibus exorāuit.
Mēs aūt deus: utriusq; sexus fecūditate plēissimus
uita & lux cū uerbo suo mētē alterā opificē pepit
qui qdē deus ignis atq; spiritus numē. Septē dein
ceps fabricauit gubernatores: q circulis mūdū sen
sibilē cōplectūtur: eorūq; dispositio fatū uocatur.
Cōnexuit īde dei uerbū ex elemētis đi deorsū tenē
tibus: purū naturæ artificiū unitūq; est opifici mē
ti. Consubstāciale enim erat. Relictaq; sūt elemē
ta naturæ deorsū cadētia sine ratione: ut sit tāquā
sola materies. Mens quidē opifex una cū uerbo cir
culos cōtinēs: ac cæleri rapacitate cōuertēs: suā ad
sē machinam flexit: eāque uolui aprīcipio ad finē
absq; fine præcepit. Incipit eni illic sēp ubi diffinit
Horū pfecto cunctor℞ circuitus quēadmodū ipsa
mens uoluit: ex elemētis īferioribus animalia cōfla
uit: rationis expertia. neque enim prebuit rationē
aer uolatilia protulit: aqua uero natātia. Distincta
quoq; inter se sunt aqua & terra. eum īmodum: q
mēti placuerat. Terra postmodum animantia:
quæ intus habuerat: peperit. quadrupedia uideli
cet: serpētia: fera: agrestia: pariter atque domestica.
At pater omnium ītellectus uita & fulgor existēs:

hominem sibi similem procreauit: atque ei tanquã filio suo congratulatus est. Pulcher. n. erat: patrisq; sui ferebat imaginem. Deus. n. re uera propria forma nimirum delectatus: opera eius omnia usui cõcessit humano. Homo autem: cum cõsiderasset in tempore suo rerum omnium procreationem: ipse quoq; fabricare uoluit. Vnde a cõtemplatione patris: ad speram generationis delapsus est. Cum q; omnium in se potestatem haberet: opifitia septem gubernatorũ animaduertit. Hi autem humanæ mentis meditatione gaudẽtes: singuli eo ge proprii ordinis participem hominẽ reddidere. Qui post q̃ didicit horum essentiam: propriamq; naturam conspexit: penetrare atq; rescidere iam exoptabat ambitum circulorum: uimq; gubernatoris præsidentis igni comprehendere. Qui ue arbitrium & potestatem omnium habuerat: in animantia mũdi mortalia et ratione carẽtia p harmoniam emersit atq; exiliit penetrans ac resoluens potẽtiam circulorum. Ostẽditq; naturam: quæ deorsum labitur: uelut pulchram dei formam: quã cum natura contueretur mira pulchritudine præditam esse: actionesq; omnes septem gubernatorum: atq; isup dei ipsius effigiem possideret. Illi amore ingẽti subrisit: utpote quæ humanæ pulchritudinis spetiem in aqua specularetur: eiusdẽq; admirationẽ quãdã in terra conspiceret. Ille præterea consecutus similem sibi formã in se ipso existentem: uelut in aquã

amauit eam.secumq; cōgredi cōcupiuit. Effectus e uestigio sequutus est: uolūtatē formāq; carētem ratione ꝓgenuit. Natura illud ī quod tota fereba tur amore cōplexa: illi penitus sese īplicuit atq; cō miscuit. Quādo causam solus homo ex uniuersis terrenis animātibus duplicis naturæ cēsent. mor talis quidē ꝓpter corpus: īmortalis autē ꝓpter ho minē ipsū sustantialē. Immortalis.n. est: conctorū quæ arbitrium obtinet: cætera uero uiuentia. quæ mortalia sunt: fato subiecta patiūtur. Non igr̄ har monia superior obstitit. in harmoniā uero lapsus periclitatus seruus effectus est. Hic utriusq; sexus fecunditate munitus: ab eo q arborū & riuorū fōs est: uigilq; factus: ab eo qui est uigilans: cōtinetur atq; eius dominationi subiicitur. TRISME. Post hæc: mens inq̄ meæ rationis: ipse es. Tum Piman der. Id est inquit mysteriū: quod in hanc usq; diē: genus humanū latuit. Natura quippe homini sese īmiscēs: miraculū attulit: quod ominū miraculorū uicit admirationē. Nam cū septē illoꝝ harmonia ipse iam fuisset imbutus ab eo: Quem tibi: pauloā te: narraui: patre uidelicet atq; spiritu: natura ipsa nō restitit. Quinimo septē ꝓtinus homines pepit: septē gubernatoꝝ naturas. masculini pariter ac fe minini generis cōpotes atq; sublimes. At hæc ipse sic ītuli. O Pimāder: ardenti d̄siderio nup affectus sum. audire prætererea reliq̄ cupio. Quare: ne hic me d̄seras: obsecro. Cæteꝝ ille mihi. PIMAN. Sile

Sile:nũdum.n.primũ ſermonẽ abſolui.TRISME Ecce iam taceo.PIMAN. Horum ſeptẽ:ut dixi: generatio ĩ hunc modũ effecta eſt. Femina enĩ aer & aqua cõfũdi cõpos ex igne maturitatẽ:ex æthe re ſumpſit ſpiritũ. conglutinauitq; natura corpo ra ad hoĩs ſpeciem effingendã. Non autẽ ex uita: & luce:ĩ animã mortemq; proceſſit. Vita qppe ani mã largita eſt:lux deniq; mortẽ. Talia ꝓfecto uſq; ad finem circuitus pricipiorũ ſimul & generũ:cũc ta mundi ſenſibus mẽbra manebant. Verũ audi iã reliquũ:quem ſũmopere cupiebas:ſermonẽ. Exple to demũ circuitu:õniũ: uolẽte deo:ſolutus eſt no dus. Nam cũcta:utriuſq; generis:animãtia:una cũ hoĩe:diſſoluuntur. Et maſcula quidem exparte: fe mineaque ſimiliter conficiebãtur. Extemplo deus uerbo ſãcto clamauit. Pululate:adoleſcite: ꝓpaga te uniuerſa germina:atq; opera mea. Vos inſuper: quibus mẽtis portio cõceſſa ẽ:genus recognoſcite ueſtrũ.ueſtrãq; naturã ĩmortalẽ cõſiderate. Amo rem corporis:mortis cauſã: eſſe ſcite: rerũ omniũ naturã diſcite. His dictis prouidẽtia p fatũ harmo niamq; cõflauit mixtiões: generationeſq; cõſtituit Vnde cũcta ſunt ſecũdũ genus ꝓprium ꝓpagata. Demũ q ſeipſum cognouit:bonũ:quod ẽ ſuper eſ ſentiam:conſecutus eſt. Qui uero corpus amoris errore cõplectebatur:is oberrabat in tenebris mor tis:mala ſenſu ꝑcipiens. Quod tamẽ delinquunt: ignorantes inquã ut ob eam cauſã inmortalitate priuentur. PIMAN. Videris o Mercuri non ſatis ĩ

telligere:quæ audieris. TRISME. Et si nudũ itelli
gere sum ꝓfessus:intelligo tamem, ac memini. PI
MAN Gratulor si quæ dicta sũt:tenes. TRISME
Respõd mihi quæso Pimãder. cur digni morte sit
hi:qui i morte iacẽt? PIMAN. Quia precessit ꝓpri
o corpori tristis ũbra: exhac qdẽ natura humida
Ex hac uero corpus imũdo sẽsibili cõstitit. ex hoc
deniq; mors ipsa scaturiit. Num hoc tenes Mercu
ri. Tenes & qua de causa:q seipsũ cognoscit:trãsit
in deũ. ut dei uerbũ tradidit. TRISME. Quoniã
ex uita & luce cõstat oĩum pater:ex quo natus est
hõ. PIMAN Recte loqueris. Lux & uita deus est:
& pater:ex quo natus est homo. Si igr̃ cõprehẽde
ris te ipsũ ex uita ac luce cõpositũ:ad uitã rursus
lucẽq; trãscẽdes. TRISME Hæc ait Pimãder. At
ego. Adhuc mihi mens dicas oro:quonã pacto ad
uitã ascẽder̃ queã? PI. Deus ipse mens iussit ut hõ
mentis particeps:se ipsũ aĩaduerteret. TRIS. Nõ
ergo hoĩes singuli mentẽ possidẽt. PI. Recte dicis
Mercuri. adsũ. n. ego mẽs iis:qui boni:pii:puri:re
ligiosi sctiq; sũt. ꝑsẽtiaq; mea fert illis opẽ. adeoq;
ut stati cũcta dignoscãt: patrẽq; pacatũ & ꝓpitiũ
hẽant. Itaq; grãs agũt benedicẽtes pie & hymnis so
lẽnibus collaudãtes: cõcedũt sĩe corpus morti suæ
sẽsuũ illecebras fastidiũt: utpote q clar̃ diiudicãt q̃
læsifera sit sẽsuũ lẽocina. qn & ipa mẽs iãitoris mu
ner̃ fũgẽs:icidẽtes ĩisidias corpis haudquaq̃ pmitto
finem consequi suum. aditus. n. per quos tur
pes blanditie manare solent: iugiter intercludo

pam

libidinũq; fomites omnes extinguo. Contra ab
ignaris:ĩprobis ignauis:ĩuidis iniquis: omicidis ĩ
piis ꝓcul admodũ habito. ꝑmittens eos demonis
ultoris arbitrio: qui ignis acumen incuciens: sen
sus affligit. magisq; ad patranda scelera armat ho
minem. ut turpioris culpæ reus: acriori supplitio
sit obnoxius. Eumq; sine ulla intermissione: ad ĩsa
ciabiles cõcupiscẽtias inflammat. Cum eo pugnat
ĩ tenebris: peccatũ exanimat: & ignis impetum in
eius cruciatũ mirũinmodũ cõcitat: atq; adauget:
TRISME. diligenter mihi omnia o mens: quem
admodum postulabã: exposuisti. Vlterius autem
id respõde. quid post accẽsionẽ futurũ sit? Primũ
quidem Pimander ait. In corporis materialis reso
lutione: corpus ĩ alterationẽ labitur. Speties quam
ante habuerat: insensibilis delirescit in posterum.
Morum otiosus habitus demoni conceditur: atq; di
mittitur. Sensus corporei partes anime facti: suos
in fontes refluunt: aliquãdo in suos actus iterũ su
recturi: irascendi & appetendi uires in naturã con
uertunt ratione carẽtem. Itaq; residuũ tum ꝑ har
moniam recurrit ad supera. Primæ dehinc zonæ
crescendi pariter & decrescẽdi offitiũ reddit. Secũ
dæ machinationem malorũ: otiosumq; dolũ. Ter
tiæ otiosam concupiscentiæ deceptionem. Quar
tæ: ĩperiosã atq; inexplebilẽ ãbitionẽ Quintæ pro
phanã arrogãtiã: & audatiæ temeritatẽ. Sextæ oc
casiões diuitiarũ prauas: itẽq; otiosas. Septiẽ zonæ

mendatium insitũ. Tunc sane animus harmoniæ motiones exutus: ad optatã naturam reuertit: ui propriam habens: unaq; cum iis: qui illic sunt: pa trem laudat. Ipsi quoq; in potestatum se num ꝝ conferunt: effectiq; potestates: deo fruũt. At q; id est sũmum bonũ eoꝝ: quibus cognoscẽdi sors cõ petit. Deum.s.fieri. Quid præter hæc ad te ptin& nisi ut cuncta ãplexus: dux fore uelis eoꝝ: qui cu ra sint tua digni: ut humanũ genus tuo munere di uinã salutẽ cõsequat. Talia quædã effatus Pimã der: in potestatũ diuinaꝝ numeꝝ se reduxit. Ego autem benedicens ac gratias agens uniuersoꝝ pa rẽti: surrexi iã corroboratus ab illo: totiusq; edoc tus naturæ ordinẽ. Spectaculũ & clarissimũ cõtẽ platus: hinc ipse cepi hominibus pietatis & sciẽtiæ decorẽ enuntiare. O populi uiri terrigenæ: q uos ipsos ebrietati: somno: & ignorãtiæ dedistis: sobrii uiuite Abstinete a uẽtris luxu uos: qui in rationali sõno demulcti estis. Illi autẽ exaudiẽtes: mecũ una nĩes cõuenere. Tũc rursus adieci. Cur o uiri terrige ne pcipites in mortẽ ruitis? cum uobis haudquaq̃ dsit imortalitatis cõsequẽd facultas. reuocate iã uo smet: q laboratis iopia: ignorãtiæ tenebris iuoluti Discedite ab obscuro luĩe. ascisite imortalitatẽ co rruptõnẽ fugite. eoꝝ uero pti deridẽtes absẽdebãt i mortis iter pcipitati pti aũt ad pedes meos pstrati ut eos istruerẽ pcabãt. Subleuans igr̃ eos: dux hu ãi fact9 sũ generis. ostẽdebã qppe illis quæ rõ ess&

cõsequendæ salutis. Sapientiæq; sermones illorum a

uribus infundebam. Quo factũ est: ut illi ex ibriũ

pcellis emerserit: tãdẽ aduẽtãte uespe: solisq; radiis

occidẽtibus: ut deo grãs agerẽt præcipiebã. Postq̃

uero grãs egerant: q̃sq; in ꝓpriũ se cubile cõdebat

Ego autẽ Pimãdri benefitiũ inscripsi penetralibus

aĩi. atq; adeptus quæ petierã õnia: i gaudio r̃qeui

Corporis. n. sõnus cũsobrietas extiterat: oculorum cõ

pressione uerus intuitus. silentiũ meũ bõitatis fecũ

da prægnatio. sermonis prolatio bonorum oium ge

nitura. Hæc mihi cõtigerũt ex mẽte hauriẽti: id est

ex Pimãdro diuĩæ potẽtiæ uerbo. Vnde ipe diuio

afflatus spiritu: ueritatis cõpos effectus sum. Quã

obrẽ õnibus aĩi uiribus: patri deo grãs ago. Sãctus

deus pater õium. Sãctus deus: cuius uoluntas a ꝓ

priis potestatibus adipletur. Sãctus deus: q suis fa

miliaribus inotescit. Sãctus es: qui uerbo cũcta cõ

stituisti. Sãctus es: cuius imago est õnis natura. Sã

ctus es: quẽ nũq̃ natura creauit. Sãctus es õni po

testate ualidior. Sãctus es õni excellẽtia maior. Sã

ctus es: õni laude melior. Excipe uerborum sacrifitia

sãcta ab aĩo & corde debito tibi manãtia. Ineffabi

lis solo silẽtio p̃dicãdus ab eo: qui fallatias ueræ co

gnitioni cõtrarias declinauit. Annue: corrobora

me. atq; huius grẽ pticipes effice eos: q in ignorã

tia uersant: cognitõe qdẽ mihi fratres: tibi autẽ fi

lii. Eteni fidẽ tibi p̃sto: testimoniũ de te perhibeo

In uitã ac lumẽ assurgo. Ipe pater es uenerãdus. hõ

auté tuus : sáctitate una tecũ potiri desiderat. cum potestaté illi õnium arbitriumq; concesseris.

Caput

MERCVRII AD AESCVLAPIVM SERMO VNIVERSALIS.

D Eus atq; ipa diuinitas dico uunc: nõ ꝓgeitũ: uidelic& quia ingenitũ. Si ergo diuinum sit: essentia est. sin deus etiá sup essẽtiá. Intelligibile aũt id hoc pacto. Intelligibilis. n. deus: primus nõ sibi sed nobis extitit. Intelligibile qppe intelligẽti: p sẽsũ subincidit. Deus itaq; minime sibi intelligibilis Non. n. aliud qddá existens: ꝑter id quod ĩtelligit intelligitur a se ipo. Est tamé differens quiddam a nobis: iccirco a nobis intelligitur. Quod si intelligibilis logos: nõ deus. Sin ut deus haud sane: ut logos uerbũ táquá discretus dicatur. Omne auté quod mouetur: nõ in moto: sed i quodá stabili mouetur. Ipsũ quoq; quod mouet: & pman&. ipossibile. n. est cũ eo simul agitari. ESCVL A. Quonã igit pacto Trismegiste: ea quæ i mũdo sũt: mutát una cũ iis: quæ mouét. Nam speras estaticas. ab aplane spera moueri dicebas. TRIS. Iste nõ motus o esculapi: sed resistẽtia est. Non eni eodeẽ: sed modo contrario gradiuntur. Oppositio uero reuerberationem motionis stabilem continet. Repercussio. n. stationis: agitatio est: Ideoque erraticæ spere contrario: ac aplane subalterne inuicem discurendo: obuiatione contraria circa oppositionem

erra

huiusmõi:ab ea quæ præſtat:agitantur. Quod q
dem aliter habere ſe nequit. Nã arctos ipſas: quas
noſti:nec exoriri unquã: nec mergi circa idẽ perpe
tuo recurrentes:nõ moueri cenſes an cõſiſtere po
tius? ES. Moueri o triſmegiſte: TRISME. Quonã
motu eſculapi? ESC. Motione circa idẽ ſempiter
ne curẽte. TRISME. At uero circulacio illa idem:
& circa idẽ motus ſtatione cõtentus. Ipſũ nãq; cir
ca idem ꝓhibet:quod ſuper ipſum eſt. Impeditũ a
utem id:quod ſuper iſtum eſt circa idẽ iſtat. Atq;
ita cõtraria agitatio firma eſt:ab ipſa oppoſitione
ꝑpetuo ſtabilita. Exẽpla tibi ante oculos ponam:
in terris uiuentiũ. ueluti: dũ homo quis natat: cu
rente nimirum aqua: manuum ſimul & pedũ rep
cuſſio ſtare hominem efficit. ne cum aqua pariter
colabatur: aut mergatur ĩ eam. ESCVLA. Perſpi
cuum o triſmegiſte exemplum in medium atuliſti
TRISMEGISTVS. Quodcumque ergo moue
tur in ſtatu: a ſtatu mouetur. Motus itaque
animalis omĩs: quod ex materia comſtat: nequa
quam fit ab his quæ ſunt extra mũdũ. Ceterũ ab
internis ad externa: ſeu ab anima ſiue a ſpiritu: ſiue
ab animo quodam incorporali. Corpus enim cor
pus animatũ minime mouet ſi neq; totũ ſimul cor
pus: & ſi inanimatum exiſtat. ESCVLA. Qua
ratione id aſſeris o triſmegiſte .TRISME. Li
gna & lapides: & cætera omnia: quæcunque
animã habẽt: nõ mouẽtur a corporibus eſculapi.

Quod enim itra corpus mouens ipsum inanima
tum:non utiq; corpus illud est : quo mouentur u
traq; .Et corpus eius quod fert : eiusq; quod fert
Non illud quoq;:quod dictum est : animatum est
ob eam potissimum rationem quod mouet . Non
ne ergo perspicis animam tunc onerari maxime :
quando sola duo corpora sustinet ? Quinetiā ma
nifestum est quicquid mouetur: in aliquo et ab ali
quo stāte moueri . ESCVLA . In illo utiq; muta
ri oportet : quæ mutantur o Trismegiste . TRIS
MEG. Recte dicis o esculapi . Nihil est ī rerum or
dine uacuum . Solū uero quod non est : quod pri
uatur existentia :uacuum nuncupandum Nihil e
ni reperiri potest :quod cum existat uacuū sit . ES
CV. Nonne ꝛperiūtur quædā uacua trismegiste ?
ueluti dolium uacū:uacuus puteus:& similia quo
que q̄plurima. TRISMEG . Heu q̄procul a ueri
tate uagaris o esculapi.quæ āpla : & maxime om
nium plena sunt:ea tu uacua putas . ESCVLA :
Quomodo id o trismegiste ?TRISMEGI Aer ꝑ
fecto corpus est.id corpus reliqua penetrat:discur
rensq; replet omnia. Corpus eni huiusmodi est:ex
corporalibus non compositum . Quo fit:ut quæ
cunq; tu uacua nōcupas:plena sint aeris . Itaq; cō
caua potius ista:quam uacua nominari debent .
Nam & existūt:ac aeris:spiritusq; sūt plena. ESCu
La . Inuicta atq; īdubia hæc est ratio trismegiste .
Aer corpus est.id corpus ī reliqua ꝑmanat.atq; in

batum

flués cóplet omnia. Locũ ĩ quo õne mouetur : q̃d
esse dicemus? TRISME. ĩcorporeũ o esculapi. ES
CVLA. Incorporeũ uero q̃d est? TRISME. Més
ac ratio se se cóplectés: libera ab õni corporis mo
le. ab errore aliena: ĩpassibilis: ĩtãgibilis: ipsa sibi as
sistés: purgás: atq; seruás õnia: Cuius radii sũt bo
nũ ueritas: pricipale lumé: primaq; áĩmaꝝ forma
ES. Deus quid est? TRIS. Quod nullũ ex iis est.
hoꝝ tamé oĩum ut sint: causa. præsés quidé cũctis
præsés & unicuiq;: neq; quicquá ꝑmittit nó esse.
Omnia ex iis. quæ sunt: ꝓcreátur. De nihilo auté
nihil ꝓueit. Nam quæ minime sunt: naturá nullá
habent: qua fieri ualeant. cótra. ea quæ sunt: natu
ram nó habent: ꝑ quam aliquádo nó existant. ES.
Quid igitur ais de nó esse aliquádo? TRIS. Deus
ꝑfecto mens nó est. at uero ut sis mens: causa est:
nec spiritus: sed causa: qua spiritus extat. nec lumé
sed causa: qua lumé existit. Vnde deũ colere opor
tet duobus iis cognomẽtis: quæ soli competũt illi.
Cæteroꝝ uero nulli pẽitus cógruũt. E. n. ex iis: q
præter ipsũ appellátur dii: seu demones: siue homi
nes: nullus esse tá bonus potest: quá deus unicus
Is eni ipsũ bonũ est. nec aliud q̃cquá præter bonũ
Reliqua oĩa ab ipsa boni natura secreta sũt. Cor
pus q̃dé & anima locũ habét nullũ: quo bonũ ca
piát. Tam ãpla eni est bonitas: quá existétia rerũ õ
niũ: tum corporaliũ: tum & incorporaliũ: sensibili
umq;: & ĩtelligibiliũ: id bonũ est: is est deus. Caue

itaq; ne quando dixeris aliud q̃cquã bonũ ꝓpha nus enĩ hic foret error. Neq; & dixeris deũ aliud quiddã: præter solũ bonũ. In eandẽ quippe ĩpietatem ĩcideres. Sermone igitur ab omnibus bonũ ꝓnunciatur. Quid tamẽ sit: ab omnibus nõ ĩtelligit̃ iccirco deus nõ cognoscit̃ ab omĩbus. Verũ propter ignorãtiã. tum deos: tum & nõnullos homĩes bonos nominãt. Nunq̃ tamẽ esse boni possũt nec ẽt fieri. Reliq igitur dii cũcti ĩmortales honorati nomine dei. Deus aũt bonũ nõ secũdũ honorationem: sed ipsa sui natura. Vna enĩ dei natura est: ipsum scilic& bonũ. Vnũ q̃dẽ est ĩutrisq; nõĩbus: ũd cũcta genera ꝓfluũt. Bõus enim porrigit ũiuersa: nec accipit q̃cquã. Deus exhibet omĩa: capit nihil Igit̃ deus bonũ ac bonum de9. Altera dei appellatio pater est. ob eã causã: q̃a omĩa gignit. Patris enĩ officiũ est generar̃. Quaꝓpter præstãs id ĩ uita cẽsẽ̃ studiũ: atq; ipsũ apud sapiẽtes: ꝓcreatio liberoꝝ. Extrema uero omniũ calamitas & inpietas accidit illi: q̃ absq; filiis e uita dẽcedit. Qua d̃ causa: d̃mo nibus dat penas post obitũ. Suppliciũ deniq; huiuscemodi est: ut sterilis anima ĩ corpus quoddã ꝑ iudiciũ migret: Cui nec maris nec feminæ natura ĩsit. Quod q̃dẽ a sole eleuatũ est: atq; cõuexũ. Igit̃ o esculapi cũ homĩe: q̃ nullos genuit filios: nullũ habeto cõmertiũ. Infelicitatis tamẽ eius miserere: cũ noueris quæ hunc mulcta post ĩteritũ maneat Tot igit̃ tibi & talia dicta sit o esculapi: ex q̃bus ꝑ cognitio quædã omniũ naturæ colligitur.

g GLoria omnium deus: diuinum: diuina natura: prncipium uniuersorum: deus: mens: natura: actus: necessitas finis: & renouatio. Erat enim umbra infinita in abysso. aqua insuper & spiritus tenuis intellectualis: p diuinam potentiam i caos inerát Floruit autem splédor sanctus: qui sub harena & humida natura elementa deduxit. Diique omnes seminalem naturam diligebát. Cumque indisticta fuissent: leuia postmodum in excelsam regionem prouolarunt: grauia sub harena humida residerũt Distinctis libratisque rebus: igneo spiritu uehebã tur. Emicuit cœlum septé i circulos. Dii i astrorũ ydeis: cum signis eorũ cóspiciebãtur. Dinumeratæ sunt stellæ: secũdum eos: qui ihabitant illas: deos ambitus amplior cursu suo: aereo circulo: cóspirã ter diuino spiritu uectus. Quisque deorum ex interna uirtute ascriptũ sibi opus expleuit. Nata sũt ergo uiuentia: quadrupedia: reptilia: aquatica si mul: atque uolantia. Satio item omnis per semina pululans gramé: herba: atque germina florũ: semé tem quoque regenerationis itrinsecus compreh é debant. Generationem hominum ad diuinorum operum cognitionem: testimoniunq; naturæ: ad i perádum omnibus: quæ celo teguntur: ad bonorum discretionem: ad incremétun generis: nume

riq; propaginem. Omnisq; aĩa uelata carnis ũbra
culo:ad cœlestiũ deorum discursum suspiciẽdum
ad opera dei:& naturæ ꝓgressus:ad bonoꝝ signa
ad potestatis diuinæ cognitionem. Portio quædã
turbida est ad bonoꝝ maloruq; iuditiũ : ac bono
rum uariũ artificiũ inueniẽdũ. Incipit tamẽ in illis
uiuer. sapiẽtiãq; nancisci:ad portionẽ cõtinue cur
sus deoꝝ circũeuntium:resolui præterea in id:in
quo ampla extabunt monumenta:admonitiõesq;
artificioꝝ super terrã electis in nomine tẽpoꝝ her
be generatiõeq; carnis animatæ. Tabefactus semẽ
tibus fructuũ opificisq; naturæ & artis reiuuene
scent. Deniq;:uesci necessitate:& renouatiõe deoꝝ
cursuq; circuli numerosæ naturæ. Diuinũ at ipsa
scilicet omnis cõspiratio mundi. natura denuo flo
rescente:eteni in ipsa diuinitate natura ẽt cõstitit.

MERCVRII AD TATIVM CRATER SIVE MONAS. Caput 4

VNiuersũ mundũ uerbo nõ maibus fabri
catus est opifex. Ipe uero sic cogita illũ p̃
sentẽ sẽp agẽtẽ õnia:deũ unicũ uoluntate
sua cũcta cõstituẽrẽ. Id. n. eius corpus est :nõ tan
gibile:nõ uisibile:nõ dimẽsũ :nõ distans neq; alteri
us cuiusq̃ simile. Nã nec ignis nec aqua nec aer nec
& sps. Veꝝ ab eo hæc pẽdẽt oĩa. bonum uero ita
est, ut sibi soli id competat. Terram quoq; ornatu

quodã diuini operis exornarẽ uoluit. Dimisit itaq;
hominem mortalis animantis: mortale animal: &
mundus quidem refertus animalibus uiuẽtis mũ
di per intellectum atque rationem. Homo enim ef
fectus est diuini operis cõtemplator. Quod ꝑfec
to dũ admiraretur: auctorẽ eius agnouit. Sermo
nem qdẽ o Tati singulis hominibus deus ĩpertit:
mẽtem uero nequaquã. nõ quod inuiderit: quib9
ne utiq; ĩuidet. Liuor quippe ab eo non prouenit:
sed illa quæ habitat cũ animis hominũ mente ca
rentibus. TATIVS. Cur o pater. non omnibus ð
us mẽtem communicauit? TRISME. Quoniam
uoluit eam o fili: in medio tanquã certamẽ: premi
umq; animaꝝ proponere. TATIVS. Vbinã hanc
locauit? TRISME. Cum craterem patulũ hac
implesset: preconem misit: iubens talia quædam a
nimis hominũ nunciare. Mergat seipsam in hanc
pateram: quæcũq; potest: quæ uidelicet credit cra
terem animã ad eũ: q demiserat: redditurũ. Quæ
ue finem noscit: cuius gratia nata fuerit. Quicũq;
igitur præconum exaudierũt: seq; miserunt in mẽ
tem: ii cognitiõis participes effecti sunt. mentemq;
suscipiẽtes: in homines perfectos euasere. At: qui
præconiũ neglexerũt: hi sermonis qdẽ participes
mentis autem expertes: relicti sunt ingnorantes:
& cuius gratia: & a quo geniti fuerint. Horũ præ
terea: sensus: irrationalis animantis sensuum simi
les: itaq; & cupidine ĩpliciti. ea quæ sunt digna cõ

spectu nequaquam admirantur. Nam libidinibus corporis mancipati: horum causa natum hominẽ arbitrantur. Quicumq; uero dei materia fulti sũt: ii o Tati secundum operum cõparationem: pro mortalibus immortales habentur. intelligẽtia sua cuncta complexi: quæ in terra sunt: & quæ in mari: & si quid est præter ea supra coelum. Atq; adeo seipsos erigunt: ut ipsum quoque bonum intueantur. Quod sane cum perspiciunt eam: qua hic uesscimur uitam: miseriam quãdam arbitrantur. Despiciẽtes utiq; tum etiam corporea omnia ad unũ solum feruntur. Hæc o Tati scientia mentis ẽ, diuinorum: sic contemplatio, est intelligentia dei: diuino existente cratere. TATIVS. Equidem o pater huius crateris latice ablui cupio. TRISMEG. Nisi o fili tuum corpus oderis: teipsum amare nõ poteris. Quam primum uero non te: sed deum ipsum dilexeris: mentem protinus cõsequeris. hanc deniq; nactus sciẽtiam: e: uestigio nãcisceris. TATIVS. Quonã pacto asseris hæc o pater? TRIS. Impossibile est o fili: utrisque simul intẽdere. mortalibus uidelicet: atq; diuinis. nam cum duo tantũ in ordine rerum ĩueniãtur: corporeũ: & icorporeũ & illud quidem mortale: hoc diuinum dicatur electione unius: ammittimus alterum. Quotiensque unius cura remittitur: alterius actus intenditur: Potioris itaque optio: eligenti decora: nõmodo hominẽ: q elegit: deũ reddit. ueꝝ pietatẽ

Err haec ment scilicet & im admir trat

erga deum cæteris quoq; demonstrat. Deterioris auté electio: hominem quidé ipsũ perdit. aduersꝰ auté deũ nihil præter id unum delinquit. ſ.ꝙ qué admodũ pompæ per media transeunt: ipse quidé nullius actionis cõpotes: cæteros aũt impedientes Haud secus isti põpaꝶ instar uagantur: atq; ober rant. propter corporis uoluptates. Cum hæc igr̃ ita se habeant o Tati: diuina offitia præcedere: hu mana sequi debẽt. Deus ꝑfecto extra culpã: malo rũ a nobis causa uenit. nã mala bonis antepõimꝰ Cernis o fili ꝙ corpora cœlestia trãscẽdeř nos opꝰ est: quodq; choris demonũ abesse ãbitũq; astroꝶ eorũq; progressus superare: ut ad unũ solumq; de um tendamus. Insupabile.n. bonũ est: sine termio infinitum: quo ad se nũq̃ incipiens: quo ad huma nam cognitioné: principiũ habens. Eiusmodi ta men cognitio non eius initium est: sed nobis: ipsiꝰ cogniti pricipium exhibet. Pricipiũ itaq; cõplecta mur. Hoc.n. cognito: uniuersa celerrime discurre mus Arduũ autem est cõsueta ac præsétia reliqué té: ad superiora se potioraq; cõuertere. illa.n. quæ oculis cernimus: nimium nos delectant. latentia: diffidentiam pariunt. Patentia auté sane mala sũt bonum occultum iis: qui manifestis incumbunt: Nec enim forma eius ulla: nec figura. hac de ca usa sui tãtum simile cæteris: horum uero dissimi le. Etenim corpori: incorporeum apparere non potest: huiusmodi est similis ad dissimile differen

amatur .si deum percipere poteris:pulchrũ quoq;
bonumq; percipies . perfulgens omnibus illustra
tum a deo .Pulchritudo.n.sine comparatione .Si
ne mutatione bonũ. Deus.n comparationem mu
tationemq; nullam obmittit Quemadmodum er
go deũ pulchrum bonumq; noueris : ita sane :ex
cæteris uiuentibus cũ a deo se cerni nequeát :nun
q̃ comunicandum . Si deum quæsieris :pulchritu
diné ipsam quæres :quæ tandem ad id ferat unica
uia est :pietas cognitioni coniuncta. Quapropter
ignari mortales :& a pietatis semita deuii:hominẽ
quoq; bonum nominare non uerentur.cum boni
notitiam uerá habere nullam possit :sed malis irre
titus & ilaqueatus sit:malumq; bonum esse céseat
insanabiliterq; malis utatur :eorũq; iacturam :pri
uationemq; formidet .Omnibus deniq; machina
mentis uiribusq; contendat : ne unico solũ malo
prematur:uerũ & in numerꝝ mala magnitudinéq;
augeantur.Talia sunt o Esculapi decora hominũ
atq; bona :quæ nec fugere nec odisse ualemus .oĩ
um namque difficillimũ id existit . ob eam potissi
mum causam:quia nos illis uti oportet atq; uesci :
iisq; orbati :uitam agere nullo modo possimus :

QVOD SVMMVM MALVM HOMINI
BVS IGNORARE DEVM . septimus Dial

q Vo ruitis mortales ebrii q meꝝ ignoran

tie combibistis? Cum id ferre nequeatis: euomite. Viuite sobrii: oculis mentis inspicite. Quod si mi9 potestis omnes: saltem q possunt: id agant. Igno rantiæ pestis omné terram subuertit. animáq; cor rumpit copoñs uinclis inclusam. neq; sinit eam sa lutis iter asciscere. ne petmittite uos i lacũ corupti onis mortisq; submergi. Respirate iã respirate: ad fontem uitæ recurrite. Illumq;: qui uos itrodu cet i aditum ueritatis: capescite. Ibi fulgidũ lumẽ nullis imixtũ tenebris. ibi nullus ebrietate delirat: sed omés sobrii uigilant: atq; mentis oculis eum: qui uideri uult: acutius intuentur. Is nec auribus percipitur: nec cernitur oculis: neq; sermone pro fertur. Sola mens eum ꝓspicit: sola més predicat. In primis autem oportet uesté: quam circũfers: ex uere. Indumentũ inscitiæ: prauitatis fundamétum corruptionis uinculũ: uelamé opacũ: uiuam mor tem: sensitiuũ cadauer: sepulchrũ circũuertile: do mesticũ deniq; furem. Qui dũ blanditur: odit. dũ odit: iuidet. huiuscemodi est: quo circũtegeris um braculũ inimicũ. Ad seipsum te deorsũ raptat. ne forte cõspiciés ueritatis decoré: ac proximũ bonũ huius oderis prauitaté. neue huius insidias: quas i te assidue machinatur: aliq̃ndo presentias. hoc aci em interioꝝ sensuum hebetat: & obtũdit. Crassa illam materia suffocat: abhominabili fastidiosaq; ebriat uoluptate. ne audias ũquá: neue pspicias ea quæ iure & audienda sunt: & iprimis inspicienda.

NIHIL EORVM QVAE SVNT INTERITVS: SED MVTATIONES: DECEPTI HOMINES INTERITVM NOMINANT. AD TATIVM. *Octavus Dialogus*

d

DE anima & corpore o fili dicẽdum. quonammõ imortalis aĩa: quãtaq; sit agendi uirtute: in concretione dissolutõeq; corporis. Mors ad horum nullum attinet. Thanatos enim. i. mors cõceptus quidem est mortalis appellationis: uel uanum quiddam: uel per ablationem primæ litteræ. thanatos. i. mors. pro eo: quod dicitur athanatos i. immortalis. Thanatos enim iteritum significat. At nihil eorum: quæ inmundo sũt interit. Si enim secundus deus est mundus: nec nõ immortale uiuens: ĩpossibile ẽ imortalis animãtis partem aliquã interire. Quæcunq; mundo insũt mũdi sunt mẽbra. homo præsertim animal rationale. Primus omniũ uere sempiternus: imortalis: ingenitus deus omniũ auctor: Secundus deinde ad illius imaginẽ: mũdus ab eo genitus. & ab eodẽ seruatus: nutritus: & i mortalitate dõatus. uelut a pprio pr̃e uiuens qdẽ sẽp: & imortalis. eteni sẽp uiuẽs qdẽ: sẽp & imortalis. et. n. sẽp uiuens: & sẽpiternum: hoc inuicem differunt. quia sempiternum quidẽ ab altero factum non est. sin autem; fiebat a seipso: non ab aliquo factum fuit quia fit semper. Sempiternum enim quatenus sempiternum

est omne : pater autem ille sui ipsius sempiternus.
At uero mundus:a patre sẽper uiuens ĩmortalisq;
factus Quantumq; materiæ fuerat subiectum pa
tri .pater ipse corporeum agens & in molẽ congre
gans :id totum spericum reddidit . Imprimẽs qua
litatem materiæ existenti ĩmortali rationẽq; mate
riæ sempiternum habenti . Plenis autẽ ideis õibus
qualitates pater miserens in speram : uelut in girũ
omni qualitate circunscripsit . Exornar̃ autẽ uolu
it id :quod post ipsum est . q̃si ĩmortalitate fultiẽs
õne corpus.ne materia ab huius congressu discede
re uolens : in suá deformitatem iterũ resoluatur .
Quãdo.n.icorporea erat materia o fili:deformior
erat.hẽt hæc quoq; materia qualitates quasdã exi
guas:reuoluta crescendi pariter et decrescẽdi natu
ra:quam homines mortem uocant.Huiuscemodi
autẽ cõfusio circa terrena uiuẽtia ..Cœlestiũ q̃ppe
corpora unum atq; eundẽ seruát ordinem:quẽ sci
lic& primũ a patre suo sortita sunt. Seruatur autẽ
ipse a restitutione cuiusq; indissolubilis. Restitutio
uero cõstitutionis corpo℞ terreno℞ : ipsaq; disso
lutio in corpora dissolubilia:& ĩmortalia restituit
Atq; ita sensus priuatio fit:nõ destructio corporũ
Tertium quoq; animal homo ad imaginẽ mundi
genitus secundum patris uoluntatem sese habens
præter cætera terrena uiuentia :nonmodo cum se
cundo deo cognationem habet : uerum etiam in
telligentiam primi . Secundum plane deum utpo

te corporalem sensus comprehendit. Primũ uero deum: ut incorpoream: bonamq; mentem mente consurgit. TATI. Id ergo animal nonne destruitur? TRISME. Melius melius ominare o fili: ac insuper meditare quid deus: quid mũdus: quid animal immortale: quid animal dissolubile. Scito quoq; mundũ a deo simul atq; in deo: hominem uero a mundo & in mundo consistere. Principiũ auté comprehẽsioq; omnium & constitutio deus.

QUOD IN SOLO DEO PVLCHRVM AC BONVM: ALIBI VERO NEQVAQVAM. AD AESCVLAPIVM. Nonus Dial:

heri o Aesculapi perfectam edidi orationẽ In præsentiarum autem necessarium esse arbitror: ut de sensu breuiter disseramus Sensus ac motus ĩ hoc potissimũ discrepare uidẽtur q̃a hic quidẽ secundũ materiam: ille auté secũdum essentiam est. mihi tamem uterq; conuenire uidetur: neque distingui in hominibus ratione. In tus animantibus sensus nunc unitus est: in hominibus autem intelligentia. Ab intelligentia quidẽ intellectus differt: quemadmodum a diuinitate deus. Diuinitas.n.a deo: intelligentia uero ab homine prouenit. Hæc sermonis est soror. aut utraq; sibi inuicem instrumenta. Nam neq; sermo absq; intellectione pronuntiatur: neq; intellectio absq; sermone prodit in lucem. Quamobrem sensus & intelligentia in homine: tanq̃ connexa conspirãt

ir uicem. Neque enim ſine ſenſu intelligere: neq; ſi ne intellectione ſentire ullomodo poſſumus Intel lectionem tamem abſq; ſenſu intelligere poſſibile eſt. inſtar eoꝝ: qui in ſomnis phantaſmata uidēt tamen quoq; uidentur utræque operationes iſō niorum uiſionibus exterius: ſenſu autem ex ſom no in uigiliam ſuſcitari. In animam prætetea cor pus: homoq; unitur. quotienſq; utreq; ſenſus par ticule ſibi cōſentiunt: tunc intellectio cōcepta mē te diſponitur. Mens omnes notiones cōcipit. bo nas quidem: quotiens a deo ſemē infunditur: con trarias autem: cum a demonibus quibuſdam ſp mata iaciuntur. Nulla profecto mundi pars eſt d̄ monum præſentia deſtituta: horum lumen ab ip ſo deo totū deſcendit. Demum deniq; tranſfuſus in hominem: ſemina proprie orationis inſpergit. Mens autem conſperſa ſeminibus pregnans inde parit adulteria. ſtupra: homicidia: patricidia: ſacri legia: diuinorum cōtemptum: iugulationes: euer ſiones urbium: peſtes hominum: & reliqua omnia quæcunque malorum ſunt opa demonū. Dei pla ne ſemina pauca: at illa quidem magna: pulchra bona: uirtus. ſ. temperantia: pietas. pietas: autē dei cognitio. Deum qui recognoſcit: bonis refectus omnibus: notiones diuinas aſſequitur. notiones i quam haud multorum ſimiles. Quadecauſa ſi qui huic ſe cognitioni dedicant: nec ipſi uulgo placent nec uulgus illis. Inſanire demum putantur: riſūq;

reportant. Interdum etiam odio habentur: contu
meliis afficiuntur: uitaq; priuantur. Improbitatē
enim hic habitarẽ diximus: terramq; illius esse puĩ
ciam. Terram dico non mundum totum: ut impii
quidem obloquuntur: uerumtamen homo deo đ
uotus: q primum diuinam pregustauerit uisioné:
obliuioni reliqua omnia tradit. atq; etiam. quæ re
liquis hominibus mala sunt: huic ut bona contin
gunt: consulanti prudenter: & ad scientiam singu
la referenti. quodq; mirandum est: mala semper in
bona penitus conuertenti. Sed iam ad sermonem
de sensu iterum redeamus. humanũ est: sensũ cũ i
tellectione coniungere. Nam omnes: ut supra retu
li: homines intellectione fruuntur. Cæterum secũ
dum materiam unus: alter secundum essentiam.
Qui enim prauitatis seruus est materialis: a demo
nibus quoq;: ut diximus: intelligendi semen acce
pit. At si qui bonitatis animæ sunt: horum naturâ
ipse utatur. Deus enim omnium auctor: efficiens
autem omnia: sibi ipsi consimilia redit. Hæc tamẽ
genita bona in operationis usu sterilia. Mundi nâ
que reuolutio generatiões exagitãs: qualitates effi
cit. Quasdã ĩficiés: maloq; fedãs. Quasdã defẽsãs:
bonoq; purgãs. Mũdus o æsculapi sẽsũ motũ que
possidet. nõ humano sẽsui motuiq; cõsimilẽ: sed
potẽtiorẽ sane atq; ad mõdũ siplitiorẽ. Nã sẽsus &
ĩtelligẽtia mũdi: id unũ est. Cũcta. s. facerẽ: ac facta
resoluere. Diuiæ uolũtatis organũ: hac potissimũ

ratione constructum: ut a deo semina suscipiens uniuersa: eaq; tuto sinu recondens: omnia quidé cóponendo producat. omnia rursus auferat diuidendo: atq; instar agricultoris periti: quodcunq; nimis adultum est: amputat. ut statutis tempo℞ interuallis: reuirescat. Nec est quicq̄: cui uitá mũdus ipse non præstet. Simulq; uitæ locus est: est atq; etiam institutor. Corpora uero ex materia in differentiá constant: ho℞ quædam ex terra: quædam ex aqua: ex aere alia: ex igne quoq; permulta uniuersa certe composita. Quædá tamé congesta magis: nõnulla uero simplitiora. Illa grauia: hæc leuia. Velocitas autem agitationis: illius uarietatem generationem qualitatis inducit. Spiratio.n. crebra existens: corporibus qualitatem una cũ superabundantia uitæ: suppeditat. Deus igitur Cosmi .i. mũdi pater. Cosmus auté eo℞: quæ in cosmo: & cosmus quidem dei filius. Quæ uero í cosmo: sub cosmi ditione cõsistunt: ac iure cosmus appellatus est. Omnia siquidem uarietate generationis Κοσμεῖ .i. exornat. necnon indesinentia uitæ operatione perpetua necessitatis: celeritate elementorũ: cõmixtione: ordine genito℞. Ipse igr̄ Cosmus: i. ornatus necessitate simul & merito nõi natꝰ é: aíantium õniũ sensus & itellectio. Quæ ex externis ífluũt ab eo: quod cõtin& inspirata. Cosmus auté quæcunq; ab ipsa origine suscepit a deo perpetuo seruat. Deus profecto: nó ut quibusdá

uidetur:sensit. menteq; captus est. Ii:n. miseri pres si perperã obloquũtur. Quæcunq; sunt o Aescu lapi in deo simul: atq; a deo pendentia: partim p corpus agentia: partim mouentia per essentiam a nimalem: alia per spiritum uiuificantia: alia uero receptacula defunctorũ. Rectius autẽ dicemus de um talia nõ habere: sed ut ueritatem liquidam ex primamus: ipsũ esse cuncta fatebimur. Nec ea q dem ab extimis caperẽ:ad extima nihilominus por rigentem. Id est sensus & ĩtellectio dei. Vnde nul li unq̃ futurũ est tempus: in quo existẽtium aliqd in nihilũ euanescat. Quotiens uero existẽtia dico: dei: dico thesaurũ. Nã existẽtia ipse deus amplec titur. Extra hunc nihil ẽ. extra nihil ipse. Hæc ti bi o Aesculapi intelligenti: uera uidebuntur igno ranti autẽ: incredibilia. Intelligere.n.ipsũ credere est. at nõ credere: proculdubio ignorare. Sermo siquidẽ meus ad ueritatẽ usq; cucurrit. Mẽs quo q; ãpla: & a sermone ad certũ q̃ddã deducta: ueri tatẽ atigit. Deniq; conprehẽdẽs oĩa:eaq; iueniens consona illis:quæ interpretabatur e uestigio credi dit: & in ipa fide decora fœliciter requieuit. Quæ i gitur de diuinis dicuntur: ĩtellecta credũt qdẽ:nõ ĩtellecta negãt.hæc aũt đ ĩtelligẽtia dicta suffitiãt.

MERCVRII TRISMEGISTI CLAVIS AD TATIVM Dialogus Decim

Hesternũ o Aesculapi sermonẽ ascripsi tibi. Vn de æquũ ẽ hodiernum Tatio dedicarẽ: eoq;

magis id operepretium:quo disputatio præsens:
omnium ad illum a nobis antedictorũ cõpendia
ria quædã summa futura est. Deus & pater & bo
num o Tati naturã eandem:immo eundem actũ
habent:Illa siquidẽ augmenti:diminutionisq; ap
pellatio ẽ:quæ circa mutabilia & imutabilia.i. hu
mana & diuina uersantur. Quorum unumquod
que ille uult esse:alibi uero actum: quemadmodũ
in aliis demõstrauimus:diuinorum atq; humãoꝝ
quæ quidem in hoc intelligere necesse ẽ. huius ac
tus uoluntas est:huius essentia uelle cuncta subsi
stere. Quid est deus & pr̃ & bonũ? nisi ipsum es
se horũ omniũ nõdum existentium? Quin etiã
existẽtia ipsa horum dum sunt:id deus:id pater:id
bonum:cui nihil aliud ex omnib⁹ applicatur. Mũ
dus enim ac sol eorum:quæ sunt secundũ partici
pationẽ pater:nõ tamen uiuentibus uitæ bonita
tisq; causa. Quod si hoc ita se habeat: comprehẽ
sus agitur a uoluntate boni:sine qua:nec esse un
quam nec fieri potest:Cum filiorum pater.tum ꝓ
creationis.tum etiam alimenti: per solum appeti
tum boni suscipiens. Nam bonum actiuum est:id
alteri cõuenire:quã illi nequit. Quod cũ accipiat
nihil:uniuersa uult esse: Nõ dico o Tati uniuersa
facit:faciens enim longo quodã tẽpore: deficiens
ac indignum est. Siquidem interdũ facit:iterdum
cessat:egenum quidẽ & quãtitatis:pariter & quali
tatis. Nõnunq̃ qualia & quanta disponens: alias

horum contraria. Deus autem & pater & bonũ: eo ipſo quod omnia eſt. Tale igitur ei quidem iſta precipere poteſt. Etenim hoc uult eſſe: & ẽ. Et ipſũ maxime uero ipſi: nam cætera oĩa ꝓpter ipſum. Proprium quippe boni: o Tati ſeſe notum prebeř: id bonum eſt o Tati. TATIVS. Viſionis pater bonæ & pulchræ nos participes rediſti. Vnde meæ mentis oculis uiſiõe quaſi iam expiatus eſt. TRIS: Neq; uero quemadmodũ ſolis radius: fulgore nimio: corrumpit oculos: calligantesq; reddit: ſic ipſius boni cõſpectio. Illuſtrat enim: atq; oculi lucẽ eo magis exauget: quo quis capere magis poteſt intelligibilis ſplendoris influxũ. Velocior eſt & acutior diuina lux ad penetrãdũ: inocentiaq; & inmortalitate ſingula complens. Qui nitorẽ hũc a corpore uberius haurire poſſunt? Obdormiũt ſæpenumero a corpore ad aſpectum pulcherrimũ: quemadmodum Celius & Saturnus nr̃i ꝓgenitores aſſurgũt. TATIVS. Vtinã & nos pater. TRIS. Vtinam o fili. Ad huc tamẽ ibecilliores ſumus ad cõſpitiendũ. Tunc autem poterimus mentis oculos eleuare: bonũq; decorem incõprehenſibilemq; proſpicere: cum nihil de illo prorſus dixerimus. Eius cognitio diuinum ſilentium eſt: & intẽta õniũ applicatio. Qui id intelligit: nil poteſt aliud cogitare. Qui id meretur: nil præter ipſum aliud intueri. Qui id audit: nil audire poſt ipſum: neq; corporis & ſui mẽbra moueř. Vniuerſis ꝑfecto

corporis ſenſibus motibuſq; ſolutus : intrepidus agit . Nam qui totum circũluſtrat undiq; : mentẽ totam quoq; irradiat : animã abſtrahit totã a corpore : totam in eſſentiã deniq; dei trãſfigurat. Impoſſibile.n. o fili animã hominis : in corporis fece iacentem diuinã aſſũmere formam . Neq; licet etiam dei pulchritudinem contueri : niſi quis ante in deum fuerit reformatus . TATI. Quonam pacto id dicis o pater ? TRISME . Omnis animæ diſtributio o fili . TATI . mutationes autẽ quonã mõ iteri diſtribuentes ? TRISME. Nũ i his quæ generatim diximus audiſti : quẽadmodũ ab una mũdi totius anima : uniuerſæ profluunt animæ per omnẽ mundum tanq̃ diſtributæ circũcurrentes ? Harũ utiq; animaꝝ mutationeſ permultæ : parti ſane in melius fœlitiuſq; : parti autẽ in contrarium . Nã reptiliũ quædã : i aq̃tilia tranſmutant : aquatiliũ animæ : in terreſtria migrant : terrenoꝝ in uolatilia ſcandunt : aereoꝝ uertunt in homines : hominũ deinde imortales animæ : in demones tranſeũt demũ i deoꝝ choꝝ fœliciter reuolant. Chori deorũ gemini . uagãtiũ unus : non uagantiũ alter . Atq; hæc eſt ſuprema animæ gloria . Anima uero in corpus humanũ delapſa : ſiquidẽ mala perſeuerauerit : non guſtat immortalitatis quicq̃ . neq; bono etiam fruitur. Reuoluto autem itinere in reptilia præcipitans : hæc utiq; adiudicatio penaq; eſt animæ malæ . Prauitas animæ : ignorantia . Aĩa

corrupta

naturæ rerum boniq; iscia: orbata oculis: corpo
ris sese passionibus ipiicat. Aia ca eodem m̄s
.i. mali demóis ritu corruta: seipsam ignorans: abi
ectis corporibus: mõstrisq; dformibus: seruit. Cor
pus suũ uelut onus infestũ circunfert: nõ presidés als
corpori: sed ob ignorantiam subiugata. Contra
uero uirtus animæ cognita ẽ. Eruditus. n. re uera:
bonus: pius: diuinus. TATIVS. Qui hic est o pr̃?
TRISME. Qui nec loquit̃: nec audit multa. Qui
duobus sermonibus: seu dicendis siue audiendis:
intendit. & pugnat in tenebris. Nam deus: & pr̃: &
bonum. nec lingua pronunciatur: neque percipit̃
auribus. Cũ hæc igitur ita se habeát i oibus: quæ
sunt ex eo: quod seorsum ab illo esse nequeunt: sé
sus insunt. Inter cognitionem aũt: ac sensum: mul
tum itereſt. Sensus enim superantis motus exiſtit
cognitio: scientiæ terminus. Scientia dei donum
siquidem una quæq; scientia incorporea mente u
tens ut organo: mens autem corpore. Quáobré
utraq; in corpora: tum intelligibilia: tum etiá ma
terialia: recurrunt. Ex oppositione. n & cõtrarie
tate cõstare omnia necesse est: neq; aliter se habere
possibile est. TATI. Quis igitur materialis iste de
us? TRISME. Mundus: pulcher quidé: non ta
men bonus. etenim ex materia constat: passioni
busq; subiicitur. Primusq; est eoꝝ: quæ patiunt̃
Secundus autem eoꝝ quæ sunt. Indigus: præte
rea suapte natura factus: aliquãdo semper existés

d

consistens i generatione atq; genitus: qualitatumq; & quantitatum omnium genitura. Mobilis enim. Omnis auté materialis motio : generatio dici debet. Intelligibilis quoq; status hoc pacto : motum materialem agitat. Quoniá mundus spera est.i.caput. nec supra caput materiale quicquam. Quéadmodum neq; aliud sub pedibus inteligibile: at materialia cuncta. Mens uero caput in circulũ agitatum.i.secũdum naturam capitis motũ. Quotcũque igitur cõtigua sũt: capitis illius pellicule: quæ sane anima est: ĩmortalia nata sunt : quasi corpus sit in anima cõstitutum: animamq; habétia: plena sunt corpore. Verꝝ quicquid a pellicula procul in qua sunt: quæ magis participant anima : corpus existit. totũ uero animal est. Itaq; mundus ex materiali quodam & intelligibili: compositus est. Mũdus animal primum: homo secundũ: post mũdũ : animal. Primum auté animalium reliquoꝝ. quodcunq; uero anime munus conceditur aliis homo quoq; possidet. Neque solum nõ bonus sed malꝰ etiã. utpote mortalis perpenditur. Mundus enim non bonus: quia mobilis: nõ tamé malus: quoniá immortalis. Homo autem tũ quia mobilis: tũ ét quia mortalis: malus esse censetur. Anima hominis ĩ hunc uehitur modum. Mens ĩ ratione. ratio ĩ anima. amima ĩ spiritu. spũs in corpore. Spiritus ꝑ uenas arteriasq;: sãguinemq; diffusus : animal ũdique ciet: moléq; corporis suspensá substinet: atq;

circumfert. Vnde decepti quidam: humorem san guinis: animã existimarũt. nos plane latuit. quia ĩ primis oportet spiritum ad animã usq; manere. ꝺ inꝺ sãguinem coalescere: uenasq; & arterias cauas extendi: demum resolui animal: eamq; morté cor poris esse. Ex uno aũt principio cuncta dependẽt principium: ex uno atq; solo. Et principiũ quidẽ mouetur: ut rursus extet principium. Ipsum tamẽ unũ prestat: nec ab unitate discedit. Tria igr̃ hæc sunt: Deus pater bonũ: & mundus: & homo. Mũ dum deus habet: mũdus hominem. Mundus dei filius: homo genitura mundi. Neq; enim ignorat deus hominem: sed curam eius habet. ab eoq; co gnosci se uult. Hæc unica salus homini: cognitio dei. Hæc ad olympũ ascensio. Ex hoc uno dumta xat anima bona: neq; interdum quidẽ bona: alias autem mala. at secundũ necessitatẽ. TATI. Quo mõ id asseris o mi Trismegiste? TRIS. Hoc inquã assero. animam pueri contemplari seipsam: nõdũ ex natura sua ꝓpter corpus egressam: nondũ enĩ corpus omnino cõpactũ ẽ: ac seipsam undiq; pul chram cõspicere. Nã haud corrupta est adhuc a corporis passiõib⁹: mũdi totius aĩa tũcq; depẽdẽs. Cũ uero cõpactũ ẽ corpus: animãq; ĩ sui molẽ di spergit: & distrahit: tũc illa obliuioni subiicit: pul chriq; ac boni uisione priuatur. Obliuio autem ipsa improbitas est. Idemque accidit iis: qui egrediunt ex corpore. Recurrente. n. aĩa ĩ seipsã:

ſpiritus in ſanguinem:anima in ſpiritum cotrahiť Mens a uelaminib9 libera & diuina exiſtẽs:ſuapte natura igneum ſortita corpus:per loca omnia cir cũuagatur.animamq; iuditio iuſto ac merito ſup plitio dereliquit. TATIVS. Quo pacto id ais o pater? TRIS. Mens quidem ab anima:anima ue ro a ſpiritu ſeperatur. Indumentũ mentis anima. Indumentũ animæ ſpiritus. Cointelligeř oportet o fili cum dicente auditorem:atq; cõſpirare:audi tumq; acutiorem uoce dicentis hře. Harum o fili ueſtrũ cõuolutio in corpore terreno cõficitur. Siq dem nudam ſecũdum ſe mentẽ i terrea ſiſtere mo le penitus impoſſibile. neq; enim potis eſt terrea fex mẽtẽ adeo diuinã ſuſcipere:neq; tantũ numẽ patibili confirmatũ corpore ſuſtinere. Aſſumpſit ergo mens animam uelut amictum. Quin ẽt aĩa diuĩa exiſtẽs uehiculo ſpiritus utiť. Sp̃s animal totũ pcurrit. Itaq; cũ primũ mẽs a terreno corpoř ſoluitur:proprium mox ſubit amictum igneũ: ui delicet corpus: quo ſane quandiu circũtecta eſt: i terreum corpus turgeſcere nequit. Terra namque ignem minime ſuſtinet: tota ſiquidem ab exigua ſintilla cremaretur. Qua đ cauſa terrenæ moli cir cumfuſus eſt humor:quaſi quodam ad combuſti onem ignis obſtaculum: qui cum acutiſſimus ac uelloci ſſimus ſit omnium diuinorum cõceptuum ſingulorum cõprehendit elementorum corpora Etenim ipſe cœlo℞ artifex:igne potiſſimũ ad ſuã

fabricā utitur. Opifex quidem totius: utitur omnibus. oīs autem faber iis: quæ sunt circa terrā. orba nanque igni mens hominis: ad humanāq; dispositionem dumtaxat idonea. diuina cōstruere nequit. Humana certe anima: non oīs quidem: sed pia beataq;: diuina: postquam uero huiuscemodi aīa per mortem a carcere corporis est exempta: cum omnis subierit uirtutis: pietatisq; mandata: certe aut mēs: aut deus efficitur. Certamen autem religiosæ pietatis: hoc est. Recognoscere deum: iniuriā inferre nemini. anima tamen impia ī natura propria remanet: ac seipsam nimiū crutiat: corpus querit quod ingrediatur terrenum & humanū. Aliud quippe corpus quā humanū: animā nō capit humanam: neque fas est in corpus animantis ratione carentis: animam rōnalem corruere. Lex enim diuīa generationem tam nephariam prohibet. TATI. Quo igitur modo crutiatur o pater hōis anima? Quodue supplitiū huius animæ grauius? TRIS. Impietas o fili mi Tati: cuiusnam ignis ardentior flamma: quam impietatis est? Quænam fera mordax ita corpus lacerat: ut inpietas laniat animā? Nōne uides quot malis animus premitur impius? Heu sic fili uociferatur ipius animus. Vror: absumor: quid agam nescio. Deuorant me miserū mala undiq; confluentia: non uideo quicquam: heu miser: non audio. Tales afflicti sunt animi uoces. Talis naturæ congrua mulcta: nō qualē tu forte

fili:& alii quidam arbitrantur:quibus uidetur aĩa
nostra: postquã est humanã exuta figurã ĩ corpo
ra degenerare brutorꝝ. Hic enim impius error .ue
rum castigationis eius modꝰ alter. Mens utiq; cũ
demon efficitur:ad obsequium dei iubetur igneũ
capescere corpus:inde in animam trãsfusa nepha
riam: causam flagellis uerberat peccatorꝝ . his aĩs
uerberatus iniquus ad neces:cõuitia: obiurgia: ra
pinasq; uarias sese uertit.ad ea deniq; per quæ deli
quũt homines:uniuersa delabitur. At cum ĩ sãctã
mens influit animã:extolit illam ad sapiẽtiæ lumẽ
Hec anima postmodũ nunquã somni torpore lã
guescit : sed & uerbis pariter:& operibꝰ humano
fert opem generi:iuuatq; modis oĩbus suum sẽp
emulata parentẽ. Quam obrem oportet o fili nos
agentes deo gratias:obsecrare:ut bonæ mẽtis par
ticipes efficiamur. ĩ melius quidem anima migrat:
in deterius nunquã . Est ẽt animarum cõmunio
quædã deorum. animæ cõmunicant hominũ ani
mis. Deus se cõmunem singulis exhibet. prestanti
or enim cunctis ille. Cuncta autẽ illo sunt imbecil
liora . Mundus deo : homo mũdo:homini brutũ
subiiciatur. Deus super omnia est:& circa omnia.
Dei radii actus existunt:mundi radii sunt naturæ
radii uero hominis artes atq; scientiæ. Per mundũ
exercentur actus:iiq; in hoiem: per mundi radios
naturales descẽdũt. Naturæ p elementa:homines
per artes atque scientias . Hæc utiq; mũdi totius

administratio ex unius natura dependens: perq; unam materiem recte discurrens: qua nihil ualidius: nihil diuinius: nihil deniq; magis unitũ. Hominum ad deos: ad homíes deoꝝ cõmunio. Iste bon⁹ est dæmon: anima: quæ hoc plena est: beata est. misera uero: uacua. TATIVS. Quanã ratione id ais o pater? TRISME. Scito mi fili: quia anima õnis habet ipsum bonũ pro mente. De hac enim præsens nobis est sermo: non de ministro huius: quẽ supra diximus: ex iuditio demissum ad íferos. Anima: mentis præsentia destituta: nec agere quicquã nec dicere potis ẽ. Sæpe uero mens extra animã: quo quidem í tempoꝛ̃ nec audit: nec uidet anima: sed animali similis est ratione carenti. Tanta ẽ potentia mentis: quæ animam huiusmodi deserit: implicitam corpori: & ab eadem tractam ad infera. Talis anima fili mi mentẽ nullã habet: Ideoq; nec hominẽ hunc appellare phas est. Homo siquidẽ animal est diuinum: nec est cum terrenis brutis: sed cum diis cœlestibus cõparandus. Quinimmo si audendũ est ueꝝ fateri: homo uerus uel cœlicolis est prestãtior: uel saltem pari sorte potitur. Etenim quicunque cœlitum descendit ad terram: cœli limitem deserit. Homo autem ascendit in cœlũ illudq; metit̃. Nec eum fugit: quæ ima sũt: quæue sublimia. Ac r̃liqua omía diligẽter ígrit. Quod que maius ẽ terrã qdẽ haud dimittẽs: í cœlũ attollit̃: tã ampla ẽ humáe naturæ potestas. Quãobrẽ:

audendum est dicere. hominē quidem terrenū: deum esse mortalem. Deū uero cœlestem: īmortalē hominē. Itaq; hoꝝ uirtute duoꝝ: hominis scilic& ac mundi: gubernátur singula. uni demum cuncta subiiciuntur.

MENS AD MERCVRIVM:

d Esine tā diu differere o Trismegiste Mercuri. Sile: iam ante dictoꝝ reminiscere: Etenim sensum tibi meum nō pigebit exprimere. eoq; magis: quo multæ & uariæ īter mortales: de mūdo deoq; opiniones pererrant. TRIS. Equidē ut ingenue fatear huius rei ueritatem: nōdum teneo ipse. ergo mi domine puram exprime ueritatem. nam unicum te elucidare talia posse cōfido. MENS. Audi me igr̄ o fili. Tēpus: deus: & uniuersum: sic se habent. Deus eternitas. tempus generatio. Deus eternitatē: eternitas mundum: mundus tempus: tempus generationē efficit. Dei quasi essentia est: bonum pulchꝝ. beatitudo. sapientia. æternitas. essentia. ipsum idem. mūdi ordo. temporis transmutatio. generationis mors & uita. actus dei mens & anima. æternitas perseueratio. atque immortalitas. mundi institutio & restitutio. tēporis augumentum & diminutio generationis denique qualitas Aeternitas ergo ī deo. in æternitate mundus. tempus in mundo. In tempore generatio. æternitas extat circa deū. Mundus ī æternitate

mouetur:tempus terminatur ĩ mundo.generatio cõplectitur in tempore.fors itaq; omninm deus . essentia uero æternitas. Opus æternitatis est mũdus. factus quidem nõ aliquãdo:factus autem semper ab æuo. Cum uero nunquam cesset æuum: nunquam cessabit & mundus. Cumq; sit mund9 æternitate comprehensus:nulla mundi pars iterit TRISME.dei uero sapientia quid est? MENS.Bonum:pulchrũ: beatitudo omnis uirtus & æuũ: unde immortalitatem prestat æuum: pseuerantiã materiæ tradens. Origo enim materiæ pendet ex æuo. quemadmodũ ex deo æuum. Generatio q dem ac tempus naturæ geminæ.& ĩ cœlo sunt & in terra.in cœlo sane immutabilia sunt. Hæc duo atq; immortalia:in terra mutabilia corruptiõiq; obnoxia. Aeternitatis anima deus est:anima mundi æternitas:terræ anima:cœlum. Deus in mente: mens in anima:anima autem in materia. omia uero ista per æuum:totum hoc corpus in quo corpora omnia anima mente: deoq; plena:ĩtima mũdi replet:cõplectitur extima: uitam oĩbus hæc suggerit.extrinsecus quidem:igenti huic pfectoq; animali mundi:intrinsecus autem cæteris quæ ĩsũt mundo uiuentihus Supraq; incœlo:quod idẽ est: õnia sistens infra uero ĩ terra: generetionẽ agitans. Mũdũ pfecto cõtinet æuun.siue p necessitatẽ: seu puidentiã:uel natura.Et si quid aliud quis cogitat uel ẽt cogitabit unquam:id õne deus agit. Actio

dei poteſtas īſuperabilis: cum qua nec humanam: nec diuinam ullam comparare quis audeat. Caue igitur o Mercuri. ne quid infernorum: ne quid ēt ſupnorum dei ſimile cēſeas. nam a uirtute penitus aberrares. Nihil quippe ſimile eſt: quod diſſimile ſolumque & unum eſt. Neque cuipiam putes eā dem: quæ deo uim adeſſe. Quid enim poſt illum tale: & ad immortalitatem: & ad qualitatis trāſmu tationē? quid autē præter hoc aliud deus efficiet? neque enim ocioſus eſt deus: nam ocioſa forent omnia. Cuncta ſiquidem plena ſunt deo: ociū uero innullis mundi partibus reperitur. nomē ꝑfecto uanum eſt ocium. tum ſecundū id quod agit: tum etiam ſecūdum id quod agitur: uniuerſa fieri neceſſe eſt: ac ſemper fieri ſecundū loci cuiuſq; naturam. Agens non uni præſēs eſt tantū: ſed omnibus nec unū dumtaxat uerū uniuerſa producit. Nam efficax exiſtens in ſe ipſa poteſtas: in iis quæ facta ſunt minime ſufficiens eſt. Sub ipſa enim ſūt opa ab illo progenita. Age: contemplare: pro me ſubiectum tuo cōſpectui mūdum: atq; eius diligēter circūſpice formam. inuiolabile corpus: quo nihil antiquius per omne q̄dem adultum ac uirens. Inſpice præterea mundos ſeptē ſuppoſitos: ornatu mirifico fabricatos: ordine ſēpiterno: curſu ſuo differenter cōplentes æuū: plena lumine ſingula: ignis uero in illis nullo modo. Amicitia enim cōtrariorum: diſſimiliumq; cōmixtio. lumē inſtituit

illustratũ ab actu dei:bonoꝶ omnium genitoris: totius ordinis principis:ſeptemq; mũdorũ ducis eterni:lunam uero cæteris præcurrentem:naturæ organum:inferiorem materiam trãſmutanté.Ter ram in mundi medio ſitam: pulchri mũdi ſubſeliũ nutrimentũ terrenorũ omnium:eandemq; nutri cem.Meditare numerum mortaliũ: immortaliũq; uiuentium.medium uero quaſi cõfinium utrorũ que:mortalium uidelicet atq; ĩmortalium: lunam ipſam circueunté. Anima rurſus omnium plena: propriis ab ea motibus agitata:partim quidé circa cœlum:partim uero circa terram: nec ea quæ dex tra ſũt ad ſiniſtra:neq; leua ad dextra. Item nec ſu pa ad ĩfera:nec ĩfera iterũ ad ſuperna. Quod aũt hæc oĩa geĩta ſint o dulciſſime mi Mercuri:nequa quam nunc opus ẽ:ut me diſſerente perdiſcas.Nã corpora ſunt:hẽntq; animã:& mouẽtur. Hæc au tem in unũ congredi abſq; congregantis uirtute ĩpoſſibile eſt. Oportet igitur aliqué eſſe talé ac pe nitus unũ.Nam cũ multi:uariiq; ſint motus:& diſ ſimilia corpora:unus autem ordo uelocitatis in õ nibus:impoſſibile é duos aut plures eſſe factores: neq; enim ordo unus ꝓbaretur ĩ multis. Præterea qui ĩter illos ĩbecillior eſſet: potentiori nimirum ĩ uider&:ex quo ſeditio quædã exoriretur.Itaq; ſi u nus eorum auctor mutabilium animalium exti tiſſet: cuperet quoque immortalia gignere quem admodum genitor ĩmortaliũ affectar& mortalia.

Quin etiam una existente anima: unaq; materia ad quam illorum potissimum fabricatio ptinere. Quod si ad utrũque: ad quam ꝓuĩcia maior? sic auté cogita. õne corpus uiués seu mortale siue immortale ex materia cõstat & aĩa. õnia sane uiuẽtia corpora animata sunt: non uiuẽtia uero: nuda pene in omnia. Anima quoq; similiter secundum se ipsam suo propiqua parenti: uitæ causa ẽ. uitæ autem causa: est quilibet ĩmortalium. Quonam igitur modo: mortalia uiuentia differunt a mortalibus? itemq; ab immortalibus ĩmortalia? esse itaq; horum omnium auctoris præ cæteris est praecipuũ Nam aĩa una: uita una una quoque materia. Quisnam iste quis alter præter unicum deum? Num alteri cuipiam quam soli deo conuenit ꝓcreare uiuentia? Vnus itaq; deus mundum unũ est confessus: & solem unum: unicam lunam: unam quoq; diuinitatem. Ipsum uero deum quot credimus esse? Vnus igĩ singula faciet ĩ multis. Num cẽses arduum quiddam & laboriosum deo. uitam: animam: ĩmortalitatem: mutationemq; efficere? Tu enim tot tãtaq; potes: uides audis: odoras: gustas: tangis: loqueris: graderis: spiras: inteligis. Neq; alter est in te qui uidet: quiue audit alter. Nec loquitur unus: graditur alius: hic odorat: ille gustat: hic spirat: intelligit ille. At unus hæc oĩa præstat: neq; etiam possibile est illa sine dei materia fieri. Vt enĩ qui cessat ab iis: non est amplius animal: sic qui ab

tia:dissimilisque ad id:quod simile est. Posteritas Monas.i. unitas omnium principium radix atq; origo:absq; uero principio nihil.iniciũ autem est nõ principii:sed alterius. Monas ergo principiũ: omnéq; numerũ cõtinet. A nullo cõtéta: õnemq; gignit numerũ:nullo numero genita. Quicquid utiq;:genitũ imperfectũ diuiduũ crescens atq; decrescens. Ei uero quod perfectũ:horum nihil accidit. Id sane quod augescit:uirtute monadis augeẽ Euanescit autem imbecillitate propria:cum ulterius monadem capere nequeat. Hæc tibi o Tati ꝑ uiribus:imago dei subscripta sit:quam si diligẽter consideraueris:oculisq; internis pronoueris:crede mihi fili:ascensum ad excelsa comperies. Quinetiã imago ipsa te perducet:habet enim uim certam uisio eis qui intuendi desiderio flagrant. apprehẽdit eoq; trahit modo:quo lapis:qui magnes dictus est:ferrum.

MERCVRII AD TATIVM FILIVM SVVM. QVOD DEVS LATENS SIMVL AC PATENS EST. Dialogus quintus

HVnc præterea sermonem apud te trãsigã o Tati:ne precipuum nomen tibi desit. neue ignores id: quod plurimis occultũ uidetur esse perspicuum. Nam si nusquam pateat:nihil utiq; erit. Quodcũq; se offert aspectui:ge

nitum. quod uero latet: sempiternum. Neq; n. o
pus est: ut appareat: quando quidem esse nunquã
desinit. Ante oculos quidem id: reliqua ponit: ip sũ
uero secretũ manet: ut pote quod uita fruitur sẽ
piterna. Etenim phantasia solum: circa quæ geni
ta sunt: uersatur. in qua præter generationẽ nihil
existit. At unicum id ingenitum: incõprehensibile
phantasiæ. Cum uero per ipsum cuncta clarescãt:
per omnia rursus atq; in omnibus fulget. Hisque
præsertim apparet: quibus ipse notitiam cõmuni
care uoluit. Tu igitur o fili mi Tati in primis piis
precibus obsecra dominũ: patrem unicum: unũ: &
a quo unus: ut sis illius misericordia dignus. Sic tã
dem deum tãtum pcipere poteris: si uel unus dũ
taxat illius radius ĩtelligentiæ tuæ begnigne reful
xerit. Sola siquidem intellectio latens: latentia per
spicit. Itaq; si mentis oculis ĩspexeris o Tati: ille ti
bi: crede mihi: patebit. Deus sane totius expers in
uidiæ: per singulas mũdi particulas ubiq; splẽdet
atque adeo se notum præstat: ut nõ ĩtelligere mo
do: sed manibus etiam ipsis: ut ita dixerim: liceat
attrectare. Nam ũdiq; nostris oculis eius obuersa
tur: seq; obiicit & inculcat imago. Quod si ĩfimũ
te laudes: quomodo aut teipsũ aut eum ĩuenies?
Deniq; cum deum uidere uolueris: suspice siderũ
ordinem reliquorum. Quis age perpetuum hũc
seruat ordinem? Ordo quidem omnis numeri: lo
ci limitibus terminatur. Sol deus deorum cœlesti

um prestantissimus. Soli cœlites reliqui ueluti pri cipi regiq; parēt. Sol tantus: terra simul amplior atq; mari: minores tamen supra se stellas innume ras cõuerti patitur. Quem timet is: quem ueretur o fili? Diuersorum siderum sunt motus. Quis mē suram singulis motionis assignat? TATIVS. Arc turum circa idem se ppetuo uertens: totãq; trahēs mũdi machinã. TRI. Quis hoc utitur ĩstrumẽto? Quis mare suis finibus circunscribit? Quis terræ pondus sistit: ac librat in medio? Est certe aliquis o Tati: horum auctor: ac dominus. Etenim locũ uel numerum: uel mensuram seruare absq; aucto ris uirtute impossibile est. Ordo fieri a deformita te nequit. Eget autem deformitas a domino: qui ordinem præbeat. Vtinã tibi daret o fili facultas: ut alarum adminiculo in sublimem aeris plagam uolares: mediamq; inter cœlũ ac terram regionē sortitus: cõspiceres terræ quidē soliditatē: maris diffusionē: fluxũ fluminũ: aeris ãplitudinē ignis actã cæleritatē. O fœlicissimũ fili spectaculũ o be atissimam uisionem. Siquidē uno lumium motu seriem mundi totius comprehenderes: immobilē q; factorem concitum: latentem quoq; perspicuũ cerneres. quod si per ea etiam: quæ terra substinē tur fragilia: & aquæ profunditate conduntur de um artificem inuestigare uolueris: age fili: circũ spice humani corporis opifitium: Cuius admoni tione perdisce: quis tam pulcher imaginis cõditor.

Quis oculorum pictor: quis nares aureſq; torna uit. Quis labia diſtendit oris. Quis neruos teten dit atque ligauit. Quis irrigauit uenas. Quis oſſa congeſſit ſolida: quis carnem pellicula tenui circũ texit. Quis digitos articuloſque diſcreuit. Quis fundamenta pedum extendit. Quis perforauit poros: atq; meatus aperuit. Quis ſplenem coegit: atque compreſſit. Quis pyramidem impreſſit cor di figuram. Quis iecoris porro rexit fibras. Quis pulmonum ſculpſit fiſtulas. Quis aluo capacem amplitudinem tradidit. Quis honoranda corpo ris membra ĩ propatulo figurauit. Quis obſcena ĩ obſcuro prorſus abdidit: eaq; aſpectu cernentium uoluit ſecreta iacere. Vide quot diuinæ artis opa ĩ una materia demonſtrantur. Singulaq; pulchra: recteq; dimenſa. necnon ꝓpriis ĩuicem officiis diſ ferentia. Quiſnam ſingula finxit? q̃lis mater? q̃ lis pater? nonne hæc ſolus ipſe inuiſibilis deus cũc ta: propria uoluntate: molitus eſt? Et cum ſtatuã & imaginem abſq; fabro & pictore fieri nullus aſ ſerere audeat: miram mundi huius conſtitutionẽ ſine conditore conſtituiſſe putabimus. O cecũ ho mũculum. o nimis impium. o ꝓfundis obrutum ignorantiæ tenebris. Caue caue inquã o fili mi Ta ti: ne unquã artificiũ priues artifice. Quinimo cõ gruo deum nomine præiuocato. patrẽq; eſſe ꝓpri um eius exiſtimato. quod ſi me quiddã audacius ꝓferre coegeris: huius eſſentiã eſſe dicã: cõcipere ac

facere singula: quemadmodũ sine factore fieri q̃c quam nequit. Ita deum existerẽ semper nisi semper agat oĩa: impossibile est. in celo uidelicet aere: terra mari: in toto mundo: in qualibet particula mũdi: tum in eo: quod est. tum in eo: quod non extat. Nihil est in omni natura: quod ille ipse nõ sit. est il le siquidem: quæ sunt. est ea &: quæ minime sunt. Quæ quidem sunt: deduxit i lucem. quæ nõ sunt occulit in seipso. Hic deus nomine melior. hic oc cultus: hic rursus oĩum patentissimus. hic menti cõspicuus: hic præsens oculis: hic incorporeus. hic ut ita dixerim multicorporeus: Nam nihil i corpo ribus est: quod ipse nõ sit. Omnia enim ipse solus existit. Nomina insuper habet omnia: quoniã un9 est pater. Nomen quoq; nullum habet: quoniã pa ter est omnium. Quid ergo te laudabit: supra te: ã ĩfra te positum? Quo uertam oculos: ut te laudẽ? supra ne: an infra? intus: an extra? Nun modus: an locus circa te? nũ aliud quiddam ex omnibus? In te autẽ omnia: abs te omnia: prebes omnia. Nihil deniq; suscipis: omnia quidem habes. Quid autẽ nõ habes: idipsum nihil. Quando uero laudabo te pater? Tempus & momẽtũ tuũ capere nõ uale mus. Qua potissimũ i re laudes cãtabo tuas? Nũ i his: quæ creaueris? an i illis: quæ nõ creaueris po tius? Num in his forte: quæ i lucem e tenebris erui sti? an in iis: quæ latent adhuc archano sinu recon dita? Per quid tandẽ hymnos tuo dicabo numini?

nunquid i laudatiōe tali ego ipse mei iuris existā?
an potius alter effitiar? Ipse profecto es: quicquid
ego sum. ipse es: quicquid agam. ipse es quicqd
deniq; dicam. Ipse enim es omnia: neq; aliud pre
ter te quicquā. Quid sane non es ipse? ipse omne
quodcunq; genitum. es quidem intelligens pater
fabricans deus: effitiens bonum: bona fatiens ō
nia. Materiæ namq; purissimus aer. aeris anima
animæ mens: mentis deniq; deus.

QVOD IN SOLO DEO BONVM EST ALIBI VERO NEQVAQVAM. AD AESCVLAPIVM.

Sextus dialo:

B Onum o Aesculapi in nullo ponitur ni
si i uno deo. imo ipsū bonū deus ipse sem
per. Quāobrē essentiam ōnis motionis
atq; cognitionis esse deum oportet. Hac essentia
orbatū nihil. hæc circa se stabilē actū nullius ege
nū infinitū: superhabundantem porrigentē possi
det. Vnū id uniuersorum principiū. bonū porrigēs
& effundēs. bonū quotiēs nomino. bonū id: quod
oīa bona: & quod bonū sēp itellige: hoc unico do Deo
adest. neq; n. cuiusq̄ idign⁹ ē: ut adeptionē illi⁹ ap
petendo: malus fiat. neq; iactura cuiusq̄ i eū cadit
ūq̄: ut post dānū dolor̄ affitiat̄. Maior. n portio ne
mali. nec ē illo ualidi⁹ aliud a quo expugnet̄ i hūc
iniuria incider̄ nulla pōt: qua irritat⁹ lacessitus ue

excādescat. Nihil ei⁹ iugū subterfugit: quo certē
ptus indignet̄ atq; irascatur. Nec ē sapiētī⁹ eo q̄q̄
quod illi emulationē icutiat. Itaq; cum hæc illi nō
accidant: nihil ei⁹ naturæ p̄ter ipsū bonū restitit.
Quemadmodū uero nihil eo℞: quæ mala sunt: ī
hac insunt essentia. ita in nullo alio bonum inue
nitur. In singulis enim reliqua insunt singula. tū
in paruis: tum in magnis: tum etiam in his: quæ
secundum unum. & in ipso quoq; animali maxīo
omnium atq; potentissimo: quod utiq; passioni
bus genita replet. Nā generatio passio quedam ē
ubi autem passio: nullo modo bonum. ubi bonū
non passio ponitur ulla. ubi dies nullo modo nox
ubi nox: neq; etiam dies. Quapropter in genera
tione bonum esse non potest. Restat itaq; in eo:
quod ingenitū: ut autem materie concessa est: ō
nium participatio. sic quoq; boni participatione:
mundus bonus. bonum dico: in q̄tū ipse etiam
omnia efficit. Qua quidē ex parte bonus est mun
dus: in reliquis omnibus non bonus Passibilis.n.
ac mobilis est: & omniū præterea causa passionū
In hoīe īsup compatōe mali: bonū. Id qpp̄ quod
nō nimis malū quodq; mius malum: bonū i hōini
b⁹ appellam⁹. Quo fit. ut bonū nr̄um nihil aliud
sit q̄ mali portio minia. Vnde illud & seq̄t. ut bo
nū hui⁹mōi: a malo sepatū esse nō possit. inqnat̄
.n. hoc bonū: admixtiōe malo℞. Infectū uero ul
terius bonū non permanet. Si minime permna&:

malum efficitur. In solo igr̃ deo bonum ipsũ existit. Quare solum boni nomen o esculapi: natura boni nequaquam. Neq; enim id cape potest materiale corpus cõfectum ũdiq; & oppressum prauitate: laboribus: doloribus: cupiditatibus: iracũdia: deceptionibus: stultisq; opinionibus: ac nugis. Deterrimũ tamẽ omniũ id cẽseo esculapi: quod unũ quodq; horum: quæ dixerim: summum creditur esse bonum. Fugiendũ in primis malum est: uentris luxus: malorum omnium fomes. hinc error: hinc boni priuatio. Equidem ingentes deo gratias habeo: qui: de natura boni cogitãti mihi sentẽtiam hanc certam infudit. quod in mundo bonũ esse non possit. Siquidem mundus congeries est malorum. Deus autem boni: uel bonum: dei exuberans plenitudo. Supereminentia quippe bonorum circa essentiam sincere fulgentes atq; purissime. Neque forte sunt essentiæ dei. Audiendum sane id assero o æsculapi: essentiam dei. si ullam deus habet essentiam: ipsum bonum esse. Pulchrum uero & bonum in mundo aut in mundi partibus inuenire non licet. Nam quæcunq; sensus mouẽt: idola sunt: & uanæ quædam admirationes. Quæ uero sẽsuũ organa subterfugiũt: ad pulchrũ bonũ q; ptinẽt. Vtq; acies oculi: dũ nõ cernit sic neq; pulchrũ bonũq; cognoscit. Hæ siqdẽ partes: dĩ sũt itegerrimæ illius ꝓpriæ cognatæ: ĩsepa rabiles: ꝑcipueq; dilecte. ut has ipse d9 amat: sic ab his ipse de9

ipse
bus,
Audendum
adumbra-
tiones

illorũ cõstructione cessaret: minime deus esset. id
autem suspicari nephariũ. Quod si concessum ni
hil in rerum natuta consistere: cui nõ insit natura
lis quidam agẽdi uigor: simulq; certi operis execu
tio: quanto magis asseuerandum est deo nõ deesse
potestatem omnium & effectum? Nam quicqd o
ciosum: imperfectum: imperfectum dicere deũ ne
phas; facit igr̃ omnia deus. Nunc mihi id paulũ
temporis o Mercuri totus adesto: ipsũ te michi de
dito: opus dei coufestim intelliges. Hoc oPus ades
se necessarium erat: ut essent ea quæ fiunt: quæue
fiebant: & quæ fient in posterum. Id autem o sua
uissime mi Mercuri uita est: id uero pulchrum: id
autem bonum: id deniq; deus. Sin autem petieris
ut hæc tibi p exempla operum ante oculos ponã:
aduerte quid tibi accidat generar̃ uolenti. nõ tamẽ
illius hoc simile. ille siquidem non diffunditur uo
luptate: non habet operis adiutorem. Suapte na
tura efficax: ui propria operans uersatur: in opere
semper existens ipse: quodcunq; fecerit unq̃ Si q̃
do isluxũ suum ille subtraxerit: defitiente uita: ĩ
mortẽ corruent uniu ersa. Cũ uero uiuant oĩa: ũa
q; sit uita cunctoꝝ: unus ẽ de9 Rusrus si oĩa uiuen
tia sunt: & quæ in cœlo uidentur: & quae iacent ĩ
terra: una aũt uita cũctoꝝ manat ex deo. atq; ipa
& ipẽ est deus. ab uno fiũnt oĩa cõditore. Vita ue
ro est ũio mentis & aĩæ: mors aũt non pnities cõ
cretoꝝ: sed unionis plurium dissolutio: imago

ergo dei æuũ:æui mũdus:mũdi sol: solis autẽ ho
mo. At uero mutationẽ quandã populi mortem
esse arbitrantur:ob eam causam:quia moles resol
uitur corporis:uita se reuocat in occultum. Equi
dem o dilecte Mercuri.mũdum quidẽ mutari hac
te doceo rõe:quia quædam illius particule ĩ occul
tum iugiter abeunt:nunquam tamen interire illũ
existimato. Hæ profecto mundi sunt passiones:re
uolutio scilicet atq; occultatio. Reuolutio quidem
conuersio:occultatio aũt renouatio est. Omnifor
mis præterea mundus formas haud sane aduẽtiti
as:peregrinasq; suscipit.uerũ ipse eas ĩ seipso coagi
tat:etiam omniformis mundi similis erit:at si uni
tam formã habuerit.in hoc erit mundo deterior.
Quid itaq; dicemus ad hec?ne obsecro ĩ ambiguo
resistamus. Quod enim ĩ diuinis ambiguum non
dum cognitum:unã igitur hab& ideam.huius au
tem idea propria cum apectum fugiat oculorum:
incorporea est.formasq; p corpora singula expri
mit. Neq; ulla te prorsus admiratio teneat:quia sit
quædam ĩcorporalis idea.est enim qualis idea ser
monis & ĩ scriptionibus apices.uidentur.n. pmul
tum excedere:planæ tamen ex natura:leuesq; sũt.
Meditare autẽ quod nũc dicetur audentius:quod
que uerius ẽt asseretur:quẽadmodũ homo nequit
sine uita uiuer̃:ita nec deus uiuer̃ potest:nisi bona
pducat. Hæc.n.dei uita:hic eius:actus agitare sin
gula: uitamq; õnibus ĩspirar̃. Quædã uero eorũ

quæ supra diximus: certam quandam requirunt i telligentiam. Considera in hoc exemplo: qd potissimum significare uelim. Omnia sunt ideo: nõ tã quam i loco posita. Locus enim corpus ẽ imobile: atq; ea quæ posita sunt: motu carent. Locatur qp pe aliter in corpore: aliter i phantasia. Cogita sigula cõtinẽtem: cogita nihil esse quã icorporalis natura capacius: nihil uelocius: nihil ualidius: ipsũq; omnium capacissimum: uelocisimũ: potentissimũ Sic iterum a teipso incipiens meditare: atq; animæ tuæ precipito: quæ citius quã precipies euolabit. Iubeto iquã: ut transeat in occeanũ: illa prius quã iusseris ibi erit: ĩde ubi nunc est: nequaquam discedens. Iubeto iterũ ut in cœlum uol&. nullis pẽnis egebit: nihil eius obstabit cursui: nõ solũ incendiũ: nõ ætheris amplitudo: nõ uertigo cœlorum: nõ siderum reliquorum corpora: quin penetrans omnia: ad supernũ corpus usq; transcẽdat. Quinetiã si uolueris globos omnes transire cœlorum: quodq; superius est iuestigare: id quoq; tibi licebit. Aduerte quãta sit aniæ tuæ potestas: quãta celeritas. Tu ne potes ista? Deus nõ possit. Hoc igit pacto cõtẽplare deũ: ut i se ipso itelligẽtias õnes habẽtẽ: habẽtẽq; seipsũ ceu mũdũ penitus uniuersũ. nisi te deo equaueris: deum nunq̃ intelliges: nam simile semper a simili suo cognoscitur. Extende teipsum i magnitudie sine termino. Emerge ex corpore: totũ supgredere tẽpus: æternitas esto. Sic deum denique noueris.

impossibile nihil in teipso suppones. Teipsum im mortalem puta: comprenhendere cuncta potentẽ scientiam omnem atq; omnẽ pariter artem. Om ni sublimitate sublimior esto: õni fũdo ꝓfundior sensusq; factorꝝ tuorꝝ singulos i te colligito: ignis aquæ: aridi: humidi. Adesto simul mundi partibꝫ omibus coelo: terræq;: mariq;. per omnẽ ætatem: ext corpusculi tui uentrẽ habitato: p mortẽ nichil interire putato. Cuncta hæc simul cõprehendito: loca: tempora: moles: qualitates: & quãtitates sic d um intelligere poteris. Contra si animam tuam in corpus demerseris: ipsamq; abieceris: iisq; te uerbis in cenum ꝓstraueris: neque scio quicq̃: neque scirẽ etiam ualeo. uastum horreo maris fundum: in cœ lum uolare nequeo. non noui quid nunc sim: non noui quid sim futurus in posterum. Quid tibi cũ deo? neque enim potes: cum sis malus: corporisq; fetidi seruus: ipsũ: pulchrũ bonumq; pcipere. Extre ma uero prauitas nõ recognoscere deum. At uero confidere: atque sperare se bonum aliquando repi re posse: uia quædam diuina est: ad bonum recto tramite ducens: facilisq; & peruia. passim procedẽ ti tibi semper: ocurret ambulanti: nauiganti: die: nocteq; loquẽti: pariter atque tacenti. Nihil est e nim i rerũ natura: quod non aliquã præ se ferat di uinitatis imaginẽ. TRISMEGISTVS. Nonne in uisibilis deus? MENS. Religiosius loquere: Tri smegiste. nam quis illo lucidior? Ille quippe oĩa ob

eam causam fabricauit: ut eum per singula cerneres Hæc dei bonitas: hæc eius uirtus est, illũ fulgere p omnia: nihil est uel incorporeis etiam inuisibile: mẽs ipsa itellectõe uidet. Deꝰ in opatione conspici tur. Hæc hactenus enodata tibi sit Trismegiste: cæ tera omnia ipse per te iam p scrutaberis: neqꝫ falsa ueritatis imagine decipieris.

MERCVRII AD TATIVM DE CõMVNI

Dialogus duodecimus

MEns quidem o Tati ex ipsa dei essentia: si qua tamen est eius essentia: nascit. Hæc qualiscunque sit: sola seipsum sincera cõ prehẽdit. Mens igitur ab essentia di nequaquam di uisa: sed illi potius eo modo connexa: quo solis cor pori lumen. Hæc mẽs deus est in hominibus: atqꝫ iccirco nõnulli ex hominũ numero: dii sunt: eorũqꝫ humanitas est diuinitati quam pxima. Etenim bo nus demõ deos quidẽ prædicat imortales hõẽs. ho mines aũt mortales deos, in animalibus autem irra tionabilibus mens illa natura est. Nam ubicunque anima: ibi quoqꝫ mens: quemadmodũ ubicunqꝫ ui ta: ibi etiã anima in uiuentibus: absque rõnis discur su. Anima est uita uacua mentis: mens quippe adiu trix est hominum animarum: eas in bonum pprũ reuocans. In animalibus ratione carentibus cũ na tura cuiusque operando congreditur. in animis ho minum resistit interdum: atque repugnat. Anima siquidem infusa corpori: a uoluptate atque dolore

cõtinuo d̃prauat̃. ex corporis n. cõmixtiõe uolup
tas & dolor: ceu riuuli quidá scaturiunt: i quos ma
dens anima suffocatur. Quibuscũq; igitur animis
més præsidet: suo illa fulgore illustrat: ea℞ morb⁹
malisq; resistens. queádmodũ uero medicus erudit⁹
egrotantis corpus doloribus afficit: urẽdo illud: at
q; secando recuperandæ ualitudinis gratia. eodem
modo mens uoluptuosam affligit animam: ut radi
ces uoluptatis euellat. ab hac n õnis aiæ morbus:
morbus animæ grauissimus: impietas est. opinio a
uté non ad bonũ prorsus ullum: sed ad malũ poti
us allicit. At uero mens illa repugnans: sic animæ
bonum procurat. ut sanitatem corporis medicus
quotcunq; hominũ animæ menté nequaq̃ sortitæ
sunt: gubernatricẽ eandé: quæ & brutorũ animæ
patiuntur. Dimittit eas més cupiditatum imperio
ad qua℞ expletioné ardenti quodá impetu perferũ
tur: rituq; fera℞ imoderate & irascũtur: & cupiunt
Quodq; deterius est: nec finé imponunt libidini ul
lum: nec malorum inueniunt passionumq; termi
num. Hisce uelut littorem: ut uindicem deus legé
proposuit: TATIVS. Hic o pater disputatio illa
de fato: quam in superioribus inperfectam reliqui
mus reuiuiscit. Nam si decretum sit quosdam adul
teros: quosdam fore sacrilegos: cur aliquis ide mulc
tatur? quando quidem compulsus fati necessitate
deliquerit. TSISMEGISTVS. Omnia sunt fa
ti opera fili. absq; illo nihil est corporaliũ: non bo

num : sine illo quicq̄ potest : nō malum fieri sine il lo. Decretum est eum quid turpe quid commiserit pati : ille ob id committit : ut patiatur ide quodcū q; patitur quando commiserit. Cæterum de fati ac delictorum suppliciis : in aliis diximus. Præsens ue ro nobis est sermo de mente. Quid mens ualeat : q̄ differens in hominibus ac brutis sit eius instinct⁹ atq; iterum quo modo ī brutis quidem non ē mēs ipsa benefica : in hominibus autem libidinis impe tum cohibet : iracundiæ restinguit ardorē. Ex quo sequitur : ut inter homines : irrationales quidam : nonnulli rationales existāt. Cuncti uero homines fato : generationi : transmutationi subiiciuntur. Initium quippe : finisq; fati duo hæc : generatio sci licet ac transmutatio. Et homines uniuersi quidē patiuntur id : quod instituit fatum. Verum ratio nales illi : quibus diximus mentem ceu gubernatri cem assistere. non eodem modo : quo cæteri patiū tur : immo ab improbitate alieni : existentesq; non mali : patiuntur minime malum. TATIVS. Quomodo rursus hæc ais o pater ? TRISMEGI STVS. Adulter nōne malus ? Homicida nonne malus ? Homo non adulter patitur : sed quemad modum adulter. Non homicida : sed quemadmo dum homicida. Qualitatem transmutationis ef fugere impossibile est : sicut & generationis effec tum. Prauitatem uero mentem habenti uitare lic&

Quamobrem ego mi fili bonum semper dæmonē audiui dictantem:qui si litteris quæq; monumēta mandasset :mira quædam in dies humano generi emolumenta conferret. Solus ille mi fili tāquam ip se pro me genitus deus:uniuersa conspiciens : diui na in nos effudit oracula. Hunc eqdem audiui sic a liquando predicantem:unum omnia sunt. præser tim intelligibilia corpora uiuimus potentia:actu:æ ternitate. Mens huius bona:quēadmodum & eius anima bona:cū id ita se habeat:nihil est itelligibiliū ab in telligibili distās Pōt ꝑterea mēs priceps oiuȝ atq; anima dei:quæcūq; uult efficere. hæc ille . Tu igr̄ ista considera:& ad hunc quē inferam sermonē de fato:mente arrectisq; auribus adsta . Si diligēter litigiosas captiunculas euitaueris:iuenies absq; du bio:quod mens anima dei dominatur omnibus : tum etiam legi:ac cæteris uniuersis neque aliquid illorum:quæ ad fatum spectant: impossibile menti Ideoque humanus animus fato superiori:nō tamē quæ fato subiecta sūt:negligit. atq; ista sunt oracu la boni dæmonis optima. TATIVS. Vere diuine : atq; etiam commode tractasti hæc o pater. At illud insuper mihi declares obsecro. Mentem in brutis o perari naturæ modo dixisti:cum illorum affectib9 cooperantem. Affectus autem irrationalium:ut ar bitror:passiones sunt:mēs ergo passio quædam est Sic enim passionibus conformatur. TRISMEG. Euge fili bone:q̄ generose rogas . æquū est : ut tibi

respondeam. Omnia quæ insunt in corporibus in corporea: patibilia sunt. imo passiones ꝓpriæ sũt Omnis motus corporeus: icorporea quoq; moué tur a mente. Motus autẽ passio. Vtraq; ergo: tum quod mouetur: tum etiã quod mouet: patiuntur Hoc quidẽ dominãs: illud uero subiectũ. Cum ue ro separatur a corpore: a passionibus liberatur. imo nihil usq̃ impatibile fili: cũcta.n. patibilia. Sed pas sio & patibile in hoc maxime differunt. ꝙ unum a git: alterum patiť. Corpora uero secundũ se ipsa etiam agunt. aut.n. imobilia sunt: aut mouenť. Vtrũ uero sit hoꝝ: passio est. In corporalia autem operantur semp: proptereaq; patibilia sunt. Neq; te appellationes moueant. Operatio.n. ac passio i dem: uocabulo tamẽ magis honorando uti: nil o best. TATI. Perspicuã de iis rationẽ reddidisti o pa ter. TRIS. Illud p̃terea cõsidera o fili: quod duo hæc soli ex omnibus aĩalibus homini: de⁹ ip̃e largi tus est. sermonẽ.s. atq; mentẽ. Quæ quide eiusdẽ ac ĩmortalitas premii esse censentur. Iis quisq; ad id quod decet: utitur: nihil ab ĩmortalibus discrepat Quin etiam corporis solutus cõpedibus: ab utrisq; ducetur in choꝝ beatoꝝ simul atq; deoꝝ. TATI. Cætera præter hominẽ animantia: nonne sermone utunť? TSISME. Nõ fili: sed uoce. permultum interest uocem inter atq; sermonẽ. sermo cunctis co munis hominibus: uox autem propria cuiusq; ho minis: propria etiam cuiusq; generis animantium:

TATIVS. O pater diuersa genera hominum: diuersis utuntur sermonibus? TRISME. Diuersis o fili unus etiam sermo: qui per iterpretationem huc atq; illuc translatus: unũ deniq; uerbum existere reperitur. Verbum idem apud ægyptios: persasq; & græcos: sed uideris mi fili uerbi uirtutem: & amplitudinem ignorare. Beatus deus: demon bonus: animam esse in corpore: mentem in anima: in mente uerbum pronuntiauit. deum autem horum patrem asseruit. Verbum itaq;: imago ac mens dei ẽ est corpus quidem ideæ: idea uero anima est: purissimaq; materiæ portio aer: aeris anima: animæ mẽs mentis deniq; deus. Deus uero circa omnia: simul atq; p omnia. mẽs circa animã: anima circa aerem aer circa materiam. Necessitas autem: prouidentiaq;: & natura: organa mundi sunt: ordinisq; materiæ. Etenim intelligibilium unumquodq; essentia: essentia uero illorum: ipsum idem. At eorum quæ mundo insunt corporum: unumquodq; est multitudo. Corpora composita ipsum idem habentia atq; inuicem mutuo transeuntia: immortalitatem ipsius eiusdem perpetuo seruant. In cæteris corporibus: quæ composita sũt: corporis cuiusq; numerus est. absq; numero constitutionem uel compositionem uel dissolutionẽ fieri: ĩpossibile est. Vnitates qppe gignunt atq; augent numerũ: rursusq; solute i se numerꝝ ĩtrahũt. Materia qdẽ una: totꝰq; hic mũdus. magnus est deus: imago maioris: unitus

illi : patris ordinem uoluntemq; seruans : uitæ tot
us integra plenitudo. Neq; est in eo quicq̃ per o m
nem æternitatem : restitutionemq; paternã : seu ad
totum: siue ad partem spectans. quod non uita fru
atur : neq; est uitæ expers in mundo quicq̃ : nec fu
it ante : nec erit. Viuentẽ .n. uoluit pater eius: quã
diu est : esse mundũ. unde deum hunc esse necesse
est. Quomodo possunt o fili in deo: in totius ima
gine : in plenitudine uitæ esse quædam : uita caren
tia ? Priuatio uitæ corruptio est : corruptio uero p
nities. Quonam igitur pacto pars ulla eius quod ĩ
corruptibile est corrumpi : uel dei quicq̃ destrui po
test ? TATIVS. Nonne o pater animalia quæ in
mundo sunt: mundi partes intereunt? TRIS. Rec
tius loquere fili. Erras.n. ĩ nomine: nõ morit̃ ĩ mũ
do qcquam : sed composita corpora dissoluuntur.
Dissolutio mors nõ ẽ : sed mixtionis resolutõ quæ
dam. Soluitur autem unio : non ut ea quæ sunt: ĩ
tereant : sed ut uetera iuuenescant. TATIVS. Cũ
sit quædam operatio uitæ: nonne motio quædam
hæc est? atq; iccirco quid ĩ mundo ĩmobile? TRIS
MEGISTVS. Nihil o fili. TATI. Nũquid ĩmobi
lis tibi terra uidetur ? TRIS. Minime : sed multis
motibus agitata. sola tamen hæc quodãmodo sta
bilis. An non ridiculũ esset ipam nutricẽ oĩum con
cipiẽtẽ : parturientẽq; sigula motu carere ? ĩpossibi
le enim aliquid absq; motu parere : nec minus ridi
culum ; quantum id corpus sterile nuncupare ;

Nihil.n.aliud ipius imobilis appellatio: q̃ sterile q̃d dam significat. Totum hoc o fili generatim cõside ra: quod est in mundo: aut crescendo: aut decrescẽ do mouetur. Quod uero mouetur: id præterea ui uit. singula tamẽ uiuentia haud eadẽ esse necesse ẽ Simul puippe mundus uniuersus existens: totus q̃ dem imobilis. partes autẽ eius agitabiles undiq3: nihil tamẽ corruptioni subiectum: sed appellatiões quædã falsæ homines turbant. Neq3.n. generatio uitæ creatio est: sed latentis explicatio uitæ. neque mutatio mors: sed occultatio potius. Cũ hæc igr̃ ita se habeant: imortalia cuncta. Materia quidem uitæ spiritus est. mens animæ. Ex mente uiuẽs õe profluit. Omne igĩ uiuens per mentẽ: perman& imortale. Maximo uero omnium imortalis est ho mo: qui deum capit: qui diuinæ conformatur essẽ tiæ. huic.n. soli: ex omni uiuentium genere: deus ipse congredit̃. nocte quidẽ p somnia: die crebrius per portenta: perque õnia sibi futura prenuntiat. per aues: per intestina: per spiritũ: perq3 sibyllã. pp ter quam uere dicitur homo scire quæ sunt: quæ fu erunt: quæ mox uentura trahantur. Illud autem i primis animaduertas fili mi uelim: q̃ unũ quodq3 genus uiuentium reliquo℞: propriã mundi proui tiam habitat. humida quidem aquã. terrestria ter ram. aerem uolatilia: homo autem his õnibus uti tur. terra: aqua: aereq3: & igni. Cœlum suspicit: sensuq3 illud attigit. deus uero circa õnia simul atq3

per omnia. Actus.n. est omnium: atq; potestas. nam arduum quiddam est o fili: deum percipere. Hunc quotiens intueri uolueris: aduerte mũdi ordinem: atq; ordinis eius ornatum. Aduerte necessitatem eorum: quæ sensu percipiuntur. prouidẽtiamq; cunctorũ: quæ facta sint ante: & quæ quotidie fiunt. Aduerte plenam uitæ materiam: talem ac tantum deum cum omnibus bonis: & pulchris diis: demonibus: atq; hominibus incedentem. TATIVS. At istæ o pater operationes quædam sunt. TRISME. Ah fili unde hæc: nisi ab ipso deo proficiscuntur? num ignoras: quod quẽmadmodum mũdi partes sunt cœlum: aqua: terra & aer. eodẽ modo dei membra. uita: immortalitas: necessitas prouidentia: natura: anima: mens? Horumq; õnium perstipatio: ipsum bonum: neq; fit aliquid usq̃: nec est factum: ubi deus ipse non adsit. TATIVS. In materia ergo pater. TRISME. Materia fili mi seorsum est a deo: ut locus ille proprius assignetur. Quid aliud illum existimas: q̃ rudem: indigestamq; congeriem hanc existere posse? ne credas nisi formetur. Quod si formatur: ab aliquo certe formatur. Operationes eni formandi: partes dei esse diximus. A quo ergo uita donâtur animantia singula? A quo fiunt immortalia: quæ immortalitatis munere perfruuntur? A quo mutantur: quæ mutabilia sunt? siue materiam: seu corpus nuncupaueris: dei actus esse memẽto. Actumq; materiæ

materiæ rationem . actum corporeum : corporum rationem . actum essentiæ : essentiæ rationem. Idq; omne : neq; quicq̃ est in omni:quod non sit ipse deus. Itaq; nec magnitudo: neq; locus : neq; qualitas nec figura : neq; etiam tempus circa deum. Omne enim est . Omne autem circa omnia : atq; per oĩa . Hoc uerbum o fili cole atq; adora . Cultus autem dei unus est : non esse malum .

MERCVRII AD TATIVM FILIVM SVVM DE GENERATIONE ET IMPOSITIONE SILENTII . TATIVS.

IN communibus pater sermonibus per ænigmata quædam: ac sine declaratione ullius adiũctionis : de deitate tractasti . asserens ante regenerationem saluum fieri neminem. Equidem dum ascendebas in montem : supplex tibi tũc astiti obsecrans: ut mihi regenerationis rationẽ aliq̃do reserares : id.n.solũ restabat tũc mihi discendũ. Tũc demũ spopondisti te reuelatuꝝ:cũ a mũdo forem alienatus.Ecce iam paratus sum pater: a mẽte mea mũdi deceptiones excussi . Tu ergo serua ꝓmissa. Regeneratõis modum uel palam:uel clanculũ : ut lubet ediscere .Ignoro o Trismegiste: qua ex materia quo q; semine natꝰ fuerit hõ. TRIS.O fili cõtẽplatiua ĩ silẽtio sapiã : semẽ eiꝰ ueꝝ bonũ. TA. quonã serẽte pater? hoc.n.ignoro. TRI. uolũtate di

mi fili. TATIVS. Et quanti est qui non est genit9 expers enim itelligibilis essentiæ; quod si aliter se habeat: qui gignitur: deus erit dei filius. TRISME. Omne in omni: constans ex omnibus potestatib9 TATIVS. ænigmata fingis o pater: neq; patris more cum filio loqueris. TRISME. Hoc genus o fili non eruditur. uerbum quotiens uult: sub insinuatione quadam in dei memoriam reducitur. TATI. Impossibilia infers: ac nimium uiolenta. qua propter his cupio contradicere. TRIS. Admodum discrepas a paterno genere Tati. TATI. Ne inuideas mihi pater: legitimus.n.sum filius. Age præcor: regenerationis modum me doce. TRIS. Quid dicã fili? quod dicam: præter hoc non habeo quicq̃: ꝙ uerum cerno spectaculum: ex dei benignitate mihi iã oblatum. unde in corpus sum imortale trãslatus sũq; non ille qui prius fueram: ac mẽs nup effect9 hoc misterium non docetur. Vide hoc elemẽto formato: per quod uidere licet: per quod neglecta est a me prima cõposita speties. non ꝙ sim coloratus tactũq; ac terminũ habeam. ab iis.n. ipresentiarũ alienus sum. TATI. In furorem me isanumq; mẽtis oestrũ o pater nimium cõcitasti: ipresentiarum me ipsum haud uideo. TRISME. Vtinam fili charissime tu quoq; te ipsum non dormiens transcurrisses: instar eorum. qui somno insomniis occupantur. TATIVS. Dic age: quis est regenerationis auctor? TRISMEGISTVS. Dei filius homo:

unius uoluntate dei. TATIVS. Nunc mutum o pater ac stupidum reddidisti: ipse quoq; a pristino statu mentis alienatus: eandem aspitio imarum rerum caractere magnitudinem: in eoq; mendatium Mortalis enim speties p dies singulos transmutatur haec ad tempus utpote falsa in augmétum: detrimentumq; uertitur. quid ergo uerũ Trismegiste? TRI. Quod non perturbatum. non determinatum: nõ coloratum: non figuratum: non concisum: nudũ perspicuum: a se ipso comprehensibile: intransmutabile bonum: ac poenitus incorporeum. TATI. Insanio iam re uera mi pater. cumq; sapientem abs te sperassẽ me fieri: eiuscemodi cognitione: sensus obtusi sunt. TRISME. Sic accidit fili: nam sursũ latum ut ignis: & deorsum latum ut terra: & humidum uelut aqua: necnon spirãs ut aer: quomodo ipsum sensu percipies? non durum: nõ molle: nõ densum: non penetrabile: solum potentia: atq; actu considerandum. qui uero potest: oret. ut generationem quae in deo est: intelligat. TATIVS. Impotens ego sum pater. TRIS. Absit hoc o fili. recurre in te ipsum: & consequeris. uelis: ac fiet. Purga sensus corporis. solue te ab irrationalibus materiae ipsius ultoribus. TATIVS. Num ultores intra me sunt? TRISME. Nõ pauci o fili: sed orribiles ac multi. TATI. Ignoro pater. TRIS. En fili: haec una ẽ ultrix: ignorãtia: secunda tristitia: tertia icõstantia: quarta cupiditas: quita iiustitia: sexta luxu

ries:deceptio septima:octaua iuidia: fraus nona: decima ira:undecia temeritas:duodecima uero malicia:hæ quidem sunt numero duodecim. sub iis plures aliæ continentur. Quæ per corporis carcerem iclusum: i tristem hominē sensib9 pati cogūt. Absunt autem istæ ab eo:qui est dei fretus clemētia. Atque ita constat regenerationis modus:ac sermo. Deiceps sileto mi fili: deūq; silendo laudato: eoq; pacto diuina clementia nunquam a nobis aberit. Gaude deiceps mi fili:nam potestate diuina in contēplationem es ueritatis eleuat9. Descendit in nos cognitio dei:hac accedēte: repulsa est ignoratio. Descendit in nos cognitio gaudii:hac præsēte. tristitia penitus aufugit. in eosq; se uertit:qui ad eam parati sunt capiendam. Potestatem uoco ad gaudium perducentē:constātiam: cuiusuis ꝓcul dubio suauissima est. Cōplectamur igitur eā libentissime fili:ea enim cum primum aderit molliciem omnē ꝓrsus expellit. Quartam uero nunc cōtinētiam uoco:uim uniuersarum uictricem cupiditatum. Gradus hic o fili:iusticiæ fundamentū existit Aduerte autem quo pacto a cunctis operibus iiusticiam expulit. Iusti qdem effecti sumus:absente iiusticia fili. Sextā uoco potentiā i nos descedentē: cōmunitionē scilicet aduersus excessum. hoc denique discedēte:iuoco ueritatē. aufugit mox deceptio:ueritas adest. Vide quomodo absolutum ē bonum:ueritate præsente. Liuor.n.discessit a nobis:

ueritatis enim innatũ eſt bonũ:cum uita ſimul: &
lumine:nec ultra ire uindex acceſſit'. Verum ultri
ces omnes repentino quodam impetu reiectæ ſũt
Intellexiſti fili regenerationis ipſius modũ:denari
o præſente numero:intellectualis generatio com
poſita eſt:quæ duodenariũ numerũ reiicit.Idq; ex
ipſa generatione ſpeculati ſumus. Quicũq; igitur
propter benignitatem generationis:quæ ſecundũ
deum eſt:ſenſum amittit corporeum : ſeipſum co
gnoſcit ex diuinis cõpoſitum:factuſq; indecliuus:
diuina potétia tota mente lætatur.TATIVS. O
pater concipio nõ oculorum intuitu:ſed actu mé
tis:qui per uires intimas exercetur.in cœlo ſum:in
terra:in aqua : in aere.in animalibus ſum:in abori
bus : in corpore:ante corpus:atque poſt corpus.
At id præterea mihi dicas uelĩ:quomodo ultrices
tenebrarũ: numero duodeci adecé poteſtatib9 re
pellũt.Quis mod9 Triſmegiſte? TRIS. Taberna
culũ iſtud o fili eſt:ex zodiaco circulo conſtitutũ :
qui ex duodenario numero cõſtat illo. Numeriq;
undecim ſunt:unus omniformiſq; ſecundũ ideas
naturæ:ad hominis peruagationé:atq; circuitum
Itaq; diſiugatæ quodámodo ſunt adinuicem ultri
ces illæ.in agendo tamen quodámodo cõiugatæ:
ut ecce inſeparabile eſt ab ira temeritas. Merito er
go ſecũdũ rectam rationé eatenus interuallũ : qua
tenus apoteſtatibus decem.i.a denario numero re
pellũt.Denari9 o fili animæ genitor é. Vita uero

& lux ubi unitæ sunt:ubi unitatis ipsius numeri
sunt:ex spiritu nati:itaq; unitas secūdū rōnem de
narium complectitur:rursusq; denarius unitatem
TATI. Eia pater uniuersum uideo:meq;ipsum in
mente cōspicio. TRIS. At hæc est regeneratio o
fili:nō adesse ulterius copori:quantitate dimenso.
Ob hanc ꝑfecto rationē:regenerationis mysteriū
protuli. ne simus calumniatores totius:aduersus
multos:quos deus ipse uult. TATI. Responde ad
hæc o pater. corpus istud ex potentia cōstitutum:
num aliquando dissoluetur? TRIS. Caue ne id ul
terius audeas. Impossibilia profers:ac penitꝰ erras
mentisq; oculis ista loquēdo impietate nimia ꝓfa
naris. Sēsibile naturæ corpꝰ:ab essētiali generatiōe
procul admodū discrepat. unū quidē dissolubile
īdissolubile alteꝝ. Illud mortale:hoc īmortale. An
uero ignoras:quod & deus:& unus filiꝰ natus es?
TATI. O quā uellem opater:analogiā illā ꝑ hym
num:quē dixisti audisse te a potestatibus dū ipse i
octonario essē. TRIS. Octonariū o fili cecinit ipse
pimāder. Vnde te decet umbraculū soluere. purus
enim ille pimander:mens diuinæ potētiæ:nō plu
ra mihi quam scripta sint aperuit. existimans me
reliqua scrutaturū:hortatus me est ad decora offi
cia:ex quo omnes quæ in me uires sunt:concinūt.
TATI. O pater audire hæc:& itelligere ueli. TRI
SME. Quiesce fili quiesce inquā. audies iā harmo
nicam cantilenam regenerationis : hymnum quē

nunquam sic facile propalarem: nisi tibi cõductu rum cõsiderem. Non docetur hoc: sed occulitur in silentio. Vide me fili bone: obserua singula diligen ter. Sic enim te quoq; decet orantẽ: sub diuo: occi dẽte sole: ad austrũ: oriente uero: ad eurũ faciẽ uer tere. TRIS. Vniuersa mundi natura hunc audiat hymnũ. Audi terra: audi turbines ĩbriũ. o silue sile te: cãtaturus sum creatorem õnium: totũq;: & unũ Audite cœli: quiescite uẽti: circulus ĩmortalis dei o rationẽ istã exaudiat. Cano iam creatorẽ õniũ: ter rarum distributorẽ: cœlũ equilibrantẽ: iubentẽ ex occeano aquam ũdiq; fluere dulcẽ: ad hominũ ali mentũ. iubentem ignen fulgere: supernæ adactio nis hominũ: atq; deo℞. Agamus illi õnes una uo ce gratias: tranãti cœlos: naturamq; creãti. Hic mẽ tis est oculus: hic potẽtiarum benedictionẽ libẽter excipiet. O meæ uires: laudate ipsũ unum & õne. Consonate uoluptati meæ: õnes animi uires: Co gnitio sancta: quæ tuo lumine fulget: p te lumen intelligibile cantãs: gaudio mentis exulto. Omnes potentiæ mecũ una cõcinite. Constãtia canta me cum. Iustitia mea p me iustũ canat. Cõmunio me a totum ipsũ laudet. p me canat ueritas: ueritatem. Bonum nostrum: bonum deniq; canat. O uita: o lux: a nobis in nos benedictio currit. Gratias habe o tibi pr̃: actus omniũ potestatũ. Gratias ago tibi de⁹ õniũ potestas actuũ. Verbũ tuũ p me te laudet per me mundus uerbo℞ recipit sacrificium hoc.

meæ uires clamant:totum cantant : uolũtatẽ tuã perficiunt. Tua uoluntas abſte in totũ : ſacrificiũ uerborũ ab omnibus excipe. O uita totum quod eſt in me:ſalua. O lux totum illumina:ſpiritus deꝰ Verbum tuum me regit ſpiritifer opifex. Tu ſolus es deus. Homo tuus hæc clamat. per ignem: perq; aerem:per aquã:perq; terram:per ſpiritum : perq; creata. Ab eternitate benedictionẽ inueni: qua de ſidero in uolũtate tua quieſcam. TATI. Noui pr̃ hũc hymnum abſte ex uoluntatis affectu cantatũ unde mundũ attigi meum. TRIS. Intelligibilẽ dic mundũ fili. TATI. Intelligibilem dico pater. Ex tua ſiquidem cantilena:illuſtrata mihi mens eſt ; quo fit:ut ipſe quoq; ardeã amore canẽdi. TRIS. O fili mi tati:ne ſine propoſito laudes cantato di uinas. TATIVS. Ex mẽte cãtabo mi pater. TRIS ME. Quæ ſpeculor infundo tibi generatiõis ꝓge nitor tati. TATI. Deo uerboꝝ offero ſacrificia. o deus:tu pater tu dominus. tuq; mens:accipe ſacri ficia uerborum :quæ requiris a me: te uolẽte perfi ciuntur omnia. TRIME. Offerto fili hoſtiã patri deo gratam:orationiq; tue intentus eſto. TATI. Gratias hẽo tibi pater : quod iſta mihi predicare uolueris. TRISME. Gaudeo fili. quod te bona quamplurima ex ueritate:quæ ſane ſunt imorta lia opera:id a me diſcens ſilentium uirtutis ãnũcia nulli cõmunicans regenerationis myſterium : ne tanquam calumniatores quidam reputemur.

Etenim uterque nostrum ad sufficientiam medita tus est. ego quidem discens. tu uero perdiscens: ex quo teipsum: patremq; nouisti.

MERCVRII AD AESCVLAPIVM EPYLOGVS.

Q Voniam filius meus tatius: te absente: naturam omnium discere uoluit. cũcta ri uero me noluit. ipse utpote iunior ac nup accedens: ad cuiusque cognitionẽ: coactus sũ plurima dicere. ut facilis illi foret atq; expeditus i tuitus: opeprecium esse censui. ut ex multis eligẽs potiora: summatim nunc tibi disputationẽ precedentem repetam. Licet enim tecum: utpote rerũ naturæ pito: p mysteria quædã percurrere. Quæ sensu percipiuntur: facta sunt omnia: fiuntq; quotidie. genita nõ a seipsis: sed ab altero fiunt. Multa sunt genita. sensu patentia singula: differentiaque nec omnino similia. quæcunq; gignuntur: pcedũt ab altero. Est ergo quis factor istorum: atq; iis ingenitus: ut genitis antiquior sit. Genita. n. dixim9 ab alio fluere. Nihil autem præter ingenitũ: genitis esse potest antiqus. Factor quippe potentior ẽ & unicus: solusq; reuera sapiens uniuersa: cum nihil omnino precedat. Dominatur quoq; multitudini: magnitudini: actioni: continuitati: genitorũque omniũ diferentiæ. Præterea genita uisibilia sunt: inuisibilis ille. ob id uero facit: ut uisibile fiat.

semp igitur facit. Dignum est itelligere: inteligen do mirari: ad mirando se beatũ uocare: patrem le gitimũ recognoscentẽ. Quid. n. dulcius parente le gitimo? Quis iste? Quomodo eum reperiemus? An illi appellationẽ dei soli decens est atribuere? uel factoris: uel patris? An tria pariter cognomen ta? deũ ergo cognominato: propter potẽtiã. facto rem: ꝓpter actum. patrem deniq;: ꝓpter bonũ. Est enim potestas a genitis admodũ differens: actus a utem iproductione cunctoꝝ. Quamobrẽ sermo nis uarietate: uanitateq; dimissa: duo hæc i primis meditari oportet. genitorẽ. s. ac genitũ: hoꝝ nihil est mediũ. nec qcq̃ præter hoc aliud. Cũ ergo õnia intelligere uolueris: horũ recordare duorũ: eaque esse uniuersa memẽto. nihilq; tibi erit ãbiguũ: nec supnoꝝ: nec ifernorũ: seu diuinoꝝ: siue mutabili um: aut patentiũ: aut eoꝝ q̃ i tenebris delitescũt Duo nẽpe cũcta sũt. geitor ac geitũ. nec secerni al terũ ab altero põt. neq;. n. fctõrem absq; facto ẽẽ possibile ẽ. utrunq; illoꝝ idipsũ existit. Itaq; neu trum disiũgi licet ab altero. quemadmodum neu trorum aseipso diuidi. Si. n. ipsum faciens: nihil præter ipsum quod facit est aliud: simplex. n. est: ut semper est: ita semper est agens: idemq; sibiipsi: & in existendo pariter: et in agendo. Nihil autem quod genitum: a seipso genitum est. non ergo seorsum factum a faciente. qui horum unum

ſubtrahit: ꝑdit & alteꝝ. Vnus q̊ppe natura ꝓpria naturá ſep̄ alterá reſpicit. Si itaq; duo cócessa ſũt: efficiés: & effectũ. unita qdé ſunt iuicé. ſic tamen ut unũ p̄cedat: alterũ uero ſeq̃tur. precedens ſane deus efficiés: ſequés uero id quod ē effectũ. Quicqd id deniq; ſit. neq; diffidat qſpiá iis quæ dixim⁹ uarietate reꝝ pterritus: q̃i tá diuerſoꝝ cóſtructio: uel ardua ſit: uel indigna: maieſtate diuina. Vnica eni deo gloria: õnium cóſtitutio: atq; id eſt: uelut corpus dei effector. Ab ipſo profecto factore nihil malum: nihilque turpe. Hæ ſiquidem paſſiones ſunt: creata ſequentes opera: quemadmodum æs rubigo. animata corpora: limus. At neque faber ferrarius induxit rubiginem: neque animati corporis genitor: cenum ac ſordes: eodemque modo: nec deus etiam malum. Generationis aũt perſeueratio: malum ſurrepere cogit: eaque de cauſa mutationem deus rebus inſtituit. & ceu quandam generationis ipſius purgationé. Præterea eidem pictori figurare lic& cœlum: terram: mare: deos: homines: bruta: arbores: ac uita carentia: Deo uero uni: talium deerit agendorum facultas? O dementé: o cæcum: & totius diuinæ cognitionis inexpertem. Nihil eſt magis o æſculapi ridiculũ: quam quod huic accidit. Ná dũ ſe deũ uenerari fatet: ex eo quod cceádi negotio curaque liberet: deum ipſum ꝓrſus ignorat quodque deterius eſt: mortalium illi paſſiones

ascribit : inuidiam: superbiam: ignorantiam: ibecil
litatem . Nisi. n. fatiat omnia : aut superbus est: aut
potius ibecillis : quorum utrūq; nepharium. Deus
enim unicam propriamq; naturam habet: idq; ipm
bonum est . Bonus autem : nec superbus est : nec i
potēs. ipsum uero bonum: deus est. Bonū quippe
ipsa uis omnium agendorum. Quodcunq; genitū
a deo genitum : id est a bono . & ab eo : quod ōnia
pōt . Vide quomodo ille quidem facit : quomodo
etiā illa fiunt. quod si comprehendere uelis: licet ma
gnam rationem perpulchram : atq; simillimā intu
eri . Aspice præcor agricultorem : semina in terræ
gremium diffundentem . hic triticum : ordeum ali
bi : alibi uero reliqui generis semina . Aspice eundē
uites malosq; : & ficus repastinantem atq; amputā
tem . eodemq; modo deus ipse in cœlum quidem
serit immortalitatem : in terra uero mutationem: i
totum deniq; mundum uitam : atq; motum. Hæc
autem haud multa sunt : sed pauca . certoq; nume
ro determinata. Cuncta enim quattuor sunt: ac de
us & generatio : quibus oīa comprehendūt .

FINIS EST OPERIS ELEGANTISSIMI
MERCVRII TRISMEGISTI .

gis o æſculapi ridiculū : quam quod huic accidit.
Ná dū ſe deū uenerari fatetᷣ:ex eo quod cceádi ne
gotio curaque liberet :deum ipſum ꝑrſus ignorat
quodque deterius eſt : mortalium illi paſſiones